

Z A K O N

O MEDIJACIJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona i područje primene

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se medijacija u spornim odnosima ako drugim zakonom nije propisana isključiva nadležnost suda ili drugog organa.

Medijacija je naročito moguća u imovinskopravnim sporovima koji za predmet imaju ispunjenje obaveze na činidbu, u porodičnim sporovima, radnim sporovima, privrednim sporovima, upravnim stvarima kada stranke mogu slobodno raspolagati svojim zahtevima, sporovima u oblasti obrazovanja, sporovima u oblasti zaštite životne sredine, sporovima nastalim usled diskriminacije, kao i u svim drugim spornim odnosima, u kojima medijacija odgovara prirodi spornih odnosa i može da koristi njihovom razrešenju, s obzirom na prirodu spornih odnosa.

Odredbe ovog zakona primenjuju se i na medijaciju u krivičnim i prekršajnim stvarima, ako je to moguće i ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

Odredbe ovog zakona primenjuju se na medijaciju u spornim odnosima sa stranim elementom (međunarodna medijacija), bez obzira na to da li se sprovodi pre ili posle pokretanja sudskog ili drugog postupka.

Pojam medijacije

Član 2.

Medijacija je svaki postupak, bez obzira na naziv, u kojem strane nastoje da sporni odnos reše putem pregovaranja, uz pomoć jednog ili više medijatora (komedijacija), koji stranama pomažu da postignu sporazum.

Međunarodna medijacija

Član 3.

Međunarodna medijacija, u smislu ovog zakona, je medijacija u spornim odnosima sa stranim elementom, a naročito:

- 1) ako strane u vreme postizanja saglasnosti o medijaciji imaju prebivalište ili poslovno sedište u različitim državama;
- 2) u slučaju ako država u kojoj strane imaju prebivalište ili poslovno sedište nije država u kojoj treba da se izvrši bitan deo obaveza iz poslovnog odnosa, odnosno država sa kojom je predmet spora najuže povezan;
- 3) ako su se strane izričito sporazumele da je spor vezan za više država.

Kada se medijacija u spornim odnosima iz stava 1. ovog člana vodi u Republici Srbiji, primenjuju se odredbe ovog zakona, osim ako su se strane izričito sporazumele da će se medijacija sprovesti po drugim pravilima.

Ugovorne odredbe o medijaciji

Član 4.

Strane u ugovornom odnosu mogu da u ugovor unesu odredbe kojima se obavezuju, da u slučaju spora, pokušaju da sporni odnos reše neposrednim pregovaranjem, medijacijom ili arbitražom pre pokretanja sudskog ili drugog postupka pravne zaštite.

Primena načela i standarda medijacije

Član 5.

Pitanja koja nisu izričito uređena ovim zakonom rešavaju, se u skladu sa načelima medijacije, predviđenim ovim zakonom i međunarodno prihvaćenim standardima medijacije predviđenim u aktima Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i Evropske unije.

II. NAČELA MEDIJACIJE

Dobrovoljnost

Član 6.

Postupak medijacije sprovodi se na osnovu izričite saglasnosti strana, osim u spornim odnosima u kojima je posebnim zakonom pokretanje postupka medijacije predviđeno kao uslov za vođenje sudskog ili drugog postupka.

Sud ili drugi organ koji je ovim ili posebnim zakonom obavezan ili ovlašćen da strankama ukaže na mogućnost primene medijacije, dužan je da pruži sve potrebna obaveštenja u cilju potpune obaveštenosti stranaka o mogućnosti sprovođenja medijacije.

Obavezu iz stava 2. ovog člana nadležni organ može izvršiti i upućivanjem stranaka kod medijatora ili organizacije za medijaciju.

Strane se slobodno sporazumevaju o načinu sprovođenja medijacije, upućivanjem na određena pravila ili na drugi način.

Ako strane sporazumno ne odrede način sprovođenja medijacije, medijator sprovodi medijaciju na način koji smatra odgovarajućim, uzimajući u obzir predloge strana, okolnosti slučaja i potrebu za brzim rešenjem spornog odnosa.

Ravnopravnost

Član 7.

U postupku medijacije strane su ravnopravne.

Medijator je dužan, uvažavajući sve okolnosti slučaja, da stranama obezbedi ravnopravan položaj.

Isključenje javnosti

Član 8.

U postupku medijacije javnost je isključena.

U postupku medijacije učestvuju strane i njihovi zakonski zastupnici.

Punomoćnici strana i treća lica mogu prisustvovati postupku medijacije uz saglasnost strana.

Poverljivost

Član 9.

Svi podaci, predlozi i izjave u vezi sa postupkom medijacije su poverljivi, osim ako se strane nisu drugačije sporazumele, izuzev onih koji se moraju saopštiti na osnovu zakona ili radi sprovođenja sporazuma strana.

Strane, njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, medijatori, treća lica koja prisustvuju postupku medijacije, kao i lica koja obavljaju administrativne poslove za potrebe medijacije, dužni su, u smislu ovog zakona, da sve podatke, predloge i izjave u vezi sa postupkom medijacije, čuvaju kao tajnu.

Predlozi izneti tokom medijacije dati isključivo u svrhu zaključenja sporazuma o spornom odnosu, ne mogu se koristiti u sudskom, arbitražnom ili drugom postupku, niti saopštiti na drugi način.

Predlozi iz stava 3. ovog člana, sud ili drugi organ koji vodi postupak neće prihvatiti ako budu ponuđeni.

Strane, njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, medijator, treća lica koja prisustvuju postupku medijacije, kao i lica koja obavljaju administrativne poslove za potrebe medijacije odgovorni su za štetu nastalu usled kršenja obaveze čuvanja tajne.

Dopuštenost dokaza u drugim postupcima

Član 10.

Strane, njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, medijatori, treća lica koja prisustvuju postupku medijacije, kao i lica koja obavljaju administrativne poslove za potrebe medijacije, ne mogu se u bilo kom sudskom ili drugom postupku pozivati na okolnosti, svedočiti ili predlagati kao dokaz:

1) činjenicu da je jedna strana predložila sprovođenje postupka medijacije ili izrazila volju da u ovom postupku učestvuje;

2) mišljenja i stavove koje je strana u postupku medijacije izrazila ili predloge koje je u tom postupku iznela isključivo u cilju postizanja sporazuma o spornom odnosu;

3) izjave o činjenicama ili priznanje zahteva ili činjenica datih u postupku medijacije;

4) moguće načine rešavanja spornog odnosa koje je tokom postupka medijacije izneo medijator i činjenicu da je strana u postupku pokazala spremnost da prihvati predloženi način rešavanja spornog odnosa;

5) ispravu koja je pripremljena isključivo za potrebe postupka medijacije.

Dokazi, osim dokaza iz stava 1. ovog člana, koji su dopušteni u sudskom ili drugom postupku ne smatraju se nedopuštenim samo zbog toga što su korišćeni u postupku medijacije.

Ako se u postupku medijacije strana pozvala na neki dokaz koji bi u drugom postupku mogla uskratiti, korišćenje takvog dokaza u postupku medijacije ne znači pristanak na njegovo korišćenje u drugom postupku.

III. POSTUPAK MEDIJACIJE

Pokretanje postupka

Član 11.

Postupak medijacije započinje postizanjem saglasnosti strana o sprovođenju medijacije.

Ako sprovođenje medijacije predloži jedna strana, a druga prihvati predlog u roku od 30 dana od dana podnošenja predloga, smatra se da je postignuta saglasnost strana o sprovođenju medijacije.

Kada je pokretanje postupka medijacije posebnim zakonom predviđeno kao uslov za vođenje sudskog ili drugog postupka, odnosno ako su se strane prilikom zaključenja ugovora obavezale da će spor pokušati da reše putem medijacije pre pokretanja sudskog ili drugog postupka, postupak medijacije započinje podnošenjem predloga za sprovođenje medijacije.

Sporazum o sprovođenju medijacije

Član 12.

Strane i medijator mogu zaključiti sporazum o sprovođenju medijacije u pisanoj formi kojim potvrđuju izbor medijatora, uređuju svoja prava i obaveze, u skladu sa načelima medijacije, utvrđuju troškove medijacije i druga pitanja od značaja za sprovođenje medijacije.

Sprovođenje postupka

Član 13.

Medijator je dužan da na početku sprovođenja medijacije upozna strane sa ciljem medijacije, pravilima postupka, troškovima i ulogom medijatora.

Strane se slobodno sporazumevaju o načinu sprovođenja medijacije upućivanjem na određena pravila ili drugi način.

Medijator može da vodi zajedničke ili odvojene razgovore sa stranama, kao i da predloge i stavove jedne strane, uz njenu saglasnost prenese drugoj strani.

Svaka strana može odustati od daljeg učešća u postupku medijacije u bilo kojoj fazi postupka.

Medijator može obustaviti postupak medijacije, ako proceni da dalje sprovođenje postupka nije celishodno.

Okončanje postupka

Član 14.

Postupak medijacije se okončava:

- 1) danom zaključenja sporazuma strana o spornom odnosu;
- 2) danom donošenja odluke medijatora da se postupak obustavlja jer dalje vođenje postupka nije celishodno;
- 3) danom davanja izjave jedne strane da odustaje od daljeg sprovođenja postupka.

Ako se postupak medijacije sprovodi na osnovu uputa suda ili drugog organa, medijator je dužan da obaveštenje o načinu okončanja postupka dostavi sudu ili drugom organu.

Ako je pokrenut postupak medijacije, koji je posebnim zakonom predviđen kao uslov za vođenje sudskog ili drugog postupka, okončan na način iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana, medijator je dužan da stranama izda potvrdu o pokretanju i okončanju postupka medijacije.

Dejstvo medijacije na rokove zastarelosti i prekluzivne rokove

Član 15.

Pokretanjem postupka medijacije ne prekida se zastarelost potraživanja.

Postizanjem saglasnosti o sprovođenju medijacije započinje zastoj zastarelosti potraživanja u odnosu na zahtev povodom kojeg se sprovodi postupak medijacije, koji ne može trajati duže od 90 dana od dana postizanja saglasnosti o sprovođenju medijacije.

Ako je postupak medijacije okončan bez zaključivanja sporazuma strana o spornom odnosu, rok zastarelosti nastavlja da teče od dana okončanja postupka medijacije.

Pokretanje postupka medijacije ne utiče na zakonske rokove za pokretanje sudskog ili drugog postupka u pogledu zahteva povodom kojeg se sprovodi postupak medijacije, osim ako je ovim ili posebnim zakonom medijacija predviđena kao uslov za vođenje sudskog ili drugog postupka.

Ako je u toku postupka medijacije povodom zahteva za koji je posebnim zakonom određen rok za pokretanje sudskog ili drugog postupka koji nije istekao, ovaj rok nastavlja da teče od dana kada predlog za sprovođenje medijacije nije prihvaćen, odnosno od dana okončanja postupka medijacije.

Sporazum o spornom odnosu

Član 16.

Sadržinu sporazuma o spornom odnosu određuju same strane.

Na saglasan zahtev strana, medijator učestvuje u sastavljanju i izradi sporazuma iz stava 1. ovog člana.

Strane mogu da se saglase da sporazum iz stava 1. ovog člana sačine u pisanoj formi.

Ako strane ne postignu sporazum iz stava 1. ovog člana zbog nesaglasnosti o pravnim pitanjima, mogu postići pisanu saglasnost o činjeničnim pitanjima, koja ih obavezuje u sudskom ili drugom postupku.

Saglasnost o činjeničnim pitanjima iz stava 4. ovog člana obavezuje i sud ili drugi organ koji će činjenice obuhvaćene saglasnošću smatrati nespornim u sudskom ili drugom postupku.

Sporazum o spornom odnosu kao izvršna isprava

Član 17.

Sporazum o spornom odnosu ima snagu izvršne isprave ako je sastavljen u pisanoj formi i sadrži potpise strana i ako ga na zapisnik uzme sudija (sudsko

poravnanje), službeno lice koje rešava u upravnoj stvari (poravnanje u upravnom postupku) ili drugo lice koje vrši javna ovlašćenja (javni beležnik, izvršitelj), kao i drugim slučajevima u skladu sa posebnim zakonom.

Sporazum o spornom odnosu sastavljen u pisanoj formi koji sadrži potpise strana ima snagu izvršne isprave, pored slučajeva iz stava 1. ovog člana, ako je jedna strana dala izričitu izjavu da pristaje da se po dospelosti utvrđene obaveze ili po ispunjenju predviđenog uslova, sprovede prinudno izvršenje i ako na takav sporazum Komora medijatora (u daljem tekstu: Komora) stavi potvrdu izvršnosti, na način određen aktom Komore.

Shodna primena Zakona o obligacionim odnosima

Član 18.

Na zaključenje, dejstvo i prestanak sporazuma o spornom odnosu zaključenom u postupku medijacije shodno se primenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje uređuju vansudsko poravnanje.

Troškovi medijacije

Član 19.

Ako se strane nisu drugačije sporazumele i ako nije drugačije određeno ovim zakonom, u postupku medijacije svaka strana snosi svoje troškove, a zajedničke troškove postupka strane snose podjednako.

Zajedničke troškove postupka medijacije čine nagrada za rad medijatora i naknada troškova koje je medijator imao u vezi sa sprovođenjem postupka medijacije.

Visina nagrade za rad i visini naknade troškova medijatora određuje se prema Tarifi o nagradama i naknadama troškova u postupku medijacije koju donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Strane se mogu osloboditi plaćanja troškova postupka medijacije ako je to posebnim zakonom predviđeno ili ako su oslobođene plaćanja troškova sudskog ili drugog postupka, u skladu sa posebnim zakonom.

Medijatori mogu da obavljaju medijaciju bez nagrade.

Komora vodi poseban spisak medijatora iz stava 5. ovog člana.

IV. ODNOS MEDIJACIJE I SUDSKOG ILI DRUGOG POSTUPKA

Upućivanje na medijaciju

Član 20.

Sud ili organ uprave može u svakoj fazi postupka da uputi stranke na informativni sastanak sa medijatorom.

Medijatora određuju stranke sporazumno, a mogu zatražiti da medijatora odredi sud ili organ uprave koji vodi postupak.

Sud je dužan da uputi stranke na informativni sastanak sa medijatorom koji će se održati pre zakazivanja pripremnog ročišta ili prvog ročišta za glavnu raspravu u sledećim slučajevima:

- 1) ako je predviđeno posebnim zakonom;

2) ako oceni da je to u najboljem interesu deteta o čijim se pravima i interesima odlučuje;

3) ako je započela parnica u imovinskopравnim sporovima u kojima se zahteva ispunjenje obaveze na činidbu, i to:

- u privrednim sprovima koji nisu sporovi male vrednosti,
- u sporovima za naknadu štete na osnovu Zakona o javnom informisanju,
- u sporovima u kojima se na jednoj strani pojavljuje više od pet stranaka,
- u sporovima za podelu bračne tekovine,
- u sporovima za kolektivnu zaštitu prava i interesa (zaštita potrošača, zaštita od diskriminacije i dr).

Upućivanje na informativni sastanak sa medijatorom ne sprečava zakazivanje pripremnog ročišta ili prvog ročišta za glavnu raspravu.

Sud neće uputiti stranke na informativni sastanak, u smislu stava 3. ovog člana, u slučaju kada stranke dostave dokaz da su pokušale da spor reše medijacijom ili na drugi miran način, pre pokretanja sudskog postupka.

Informativni sastanak sa medijatorom

Član 21.

Informativnom sastanku sa medijatorom obavezna su da prisustvuju sva lica iz spornog odnosa označena u pozivu za sastanak koji im se dostavlja. Sastanku mogu prisustvovati i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici.

Na informativnom sastanku medijator upoznaje stranke sa pravilima medijacije, ulogom medijatora, troškovima postupka medijacije i pruža strankama sve druge informacije koje one zatraže radi donošenja odluke o sprovođenju postupka medijacije.

Nakon okončanja informativnog sastanka sa medijatorom, stranke mogu postići saglasnost da se odmah sprovede postupak medijacije.

Stranka koja se nije odazvala pozivu za informativni sastanak sa medijatorom, u smislu člana 20. stav 3. ovog zakona, dužna je da u pisanoj formi obavesti medijatora o razlozima nedolaska.

Medijacija kao uslov za vođenje drugog postupka

Član 22.

Ako je sprovođenje medijacije posebnim zakonom predviđeno kao uslov za vođenje sudskog ili drugog postupka, medijator će predlog za pokretanje postupka medijacije sa pozivom za prvi sastanak i pisanim obaveštenjem o cilju medijacije, pravilima postupka, troškovima postupka, ulozi medijatora i posledicama neodazivanja pozivu, dostaviti ili saopštiti drugoj strani na pogodan način, koji obezbeđuje dokaz o dostavljenom ili saopštenom pozivu.

Prvom sastanku sa medijatorom obavezna su da prisustvuju sva lica iz spornog odnosa označena u predlogu za pokretanje postupka. Sastanku mogu prisustvovati i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici.

Ako se strana bez opravdanih razloga ne odazove pozivu iz stava 1. ovog člana, medijator donosi odluku kojom se postupak medijacije obustavlja.

Neopravdani izostanak strane

Član 23.

Strana koja se bez opravdanih razloga nije odazvala pozivu iz člana 21. stav 1. i člana 22. stav 1. ovog zakona, dužna je da naknadi troškove informativnog sastanka, odnosno postupka medijacije, o čemu odlučuje sud ili organ uprave posebnim rešenjem, odmah nakon pokretanja sudskog ili drugog postupka i dostavljanja obaveštavanja medijatora da prvi sastanak nije održan, odnosno odluke medijatora da je postupak medijacije obustavljen.

Troškove iz stava 1. ovog člana čine troškovi medijatora (nagrada za rad i naknada troškova) i troškovi druge strane (troškovi dolaska na sastanak i troškovi zastupanja).

Ako se strana bez opravdanog razloga nije odazvala pozivu iz člana 21. stav 1. i člana 22. stav 1. ovog zakona, sud ili organ uprave može doneti odluku da ta strane snosi troškove sudskog ili upravnog postupka, bez obzira na ishod postupka.

Odluku iz st. 1. i 3. ovog člana, sud ili organ uprave donosi imajući u vidu sve okolnosti slučaja, a naročito:

- 1) prirodu spora;
- 2) ranije pokušaje da se spor reši medijacijom ili na drugi miran način;
- 3) visinu troškova medijacije;
- 4) verovatnoću da bi medijacijom mogao da se okonča sporni odnos u celini ili u pojedinim delovima, odnosno da se postigne sporazum o činjeničnim pitanjima.

Odredbe st. 1. do 4. ovog člana primenjuju se i ako su se strane ugovorom obavezale da sporove rešavaju medijacijom pre pokretanja sudskog ili drugog postupka, a jedna ugovorna strana se bez opravdanog razloga ne odazove pozivu za učestvovanje u postupku medijacije na osnovu predloga za pokretanje postupka medijacije druge ugovorne strane.

Obaveza plaćanja takse u slučaju medijacije

Član 24.

U slučaju postizanja sporazuma o spornom odnosu u postupku medijacije, nakon pokrenutog sudskog ili drugog postupka, stranke se oslobađaju plaćanja neplaćenih sudskih, odnosno administrativnih taksi određenih u skladu sa posebnim zakonom.

Medijacija u drugim slučajevima

Član 25.

Strane mogu pokrenuti postupak medijacije i u toku postupka po pravnim lekovima ili izvršnog postupka.

Obezbeđenje tehničkih uslova za sprovođenje medijacije

Član 26.

Ako ne postoje drugi tehnički uslovi, sudovi će omogućiti održavanje informativnog sastanka sa medijatorom, odnosno sprovođenje medijacije, u sudskim zgradama, van radnog vremena, na osnovu ugovora između suda i medijatora, odnosno organizacije, ustanove ili institucije koje sprovode medijaciju.

Strane u postupku medijacije mogu obezbediti poslovne ili druge prostorije za sprovođenje medijacije.

Organizacije, ustanove i institucije koje sprovode medijaciju dužne su da obaveste Komoru o mestu u kojem sprovode medijaciju, a Komora će javno oglasiti ta mesta.

V. MEDIJATOR

Uslovi za obavljanje medijacije

Član 27.

Medijator je fizičko lice koje na nezavisan, neutralan i nepristrasan način posreduje između strana u spornom odnosu, u skladu sa načelima medijacije.

Za sticanje svojstva medijatora, lice mora da ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je poslovno sposobno;
- 2) da je završilo osnovnu obuku za medijatora;
- 3) da je dostojno za obavljanje poslova medijatora;
- 4) da ima važeću licencu za obavljanje poslova medijacije;
- 5) da je upisano u Registar medijatora.

Posebnim zakonom mogu biti propisani dodatni uslovi za obavljanje medijacije u određenim spornim odnosima.

U međunarodnoj medijaciji medijator može biti i strani državljanin pod uslovom da su se strane o tome saglasile i da je ovlašćen da se bavi poslovima medijacije u drugoj državi.

Sudije mogu obavljati poslove medijatora isključivo izvan svog radnog vremena.

Drugi oblici obavljanja poslova medijatora

Član 28.

Medijatori mogu obavljati poslove medijacije i preko određenih organizacija, ustanova i institucija.

Komori se poverava javno ovlašćenje da vodi posebnu javnu evidenciju o oblicima obavljanja poslova medijatora iz stava 1. ovog člana.

Izbor medijatora

Član 29.

Ako se strane nisu drugačije sporazumele, postupak medijacije sprovode jedan ili više medijatora, koje strane sporazumno odrede.

Ako strane sporazumno ne odrede medijatora, mogu zatražiti da medijatora odredi Komora ili sud, odnosno drugi organ koji vodi postupak.

Isključenje medijatora

Član 30.

Medijator ne može biti sudija koji postupa u predmetu povodom spornog odnosa zbog kojeg se sprovodi medijacija, odnosno službeno lice koje vodi postupak u tom spornom odnosu.

Izuzeće medijatora

Član 31.

Medijator će se izuzeti iz postupka medijacije u kome ima lični interes ili ako iz drugih razloga nije u mogućnosti da postupa nepristrasno.

Medijator je dužan da obavesti strane o svim okolnostima koje bi mogle da dovedu u sumnju njegovu nepristrasnost.

Medijator može sprovoditi postupak medijacije u slučaju da postoje okolnosti iz stava 2. ovog člana, ako su strane nakon što su obavestene o tim okolnostima, saglasne da on sprovodi postupak medijacije.

Dužnosti medijatora

Član 32.

Medijator je dužan da se upozna sa okolnostima spornog odnosa.

Medijator je dužan da posreduje u skladu sa načelima medijacije i Etičkim kodeksom medijatora (u daljem tekstu: Etički kodeks) koji donosi Komora.

Medijator ne može da nameće stranama rešenje, da daje obećanja i pravne savete, niti da garantuje određen rezultat postupka medijacije.

Medijator je dužan da sprovede i okonča postupak medijacije u najkraćem roku.

Medijator je dužan da stranama izda obračun nagrade za svoj rad i troškova, u skladu sa Tarifom o nagradama i naknadama troškova u postupku medijacije.

Medijator je dužan da, radi vođenja evidencije, Komori podnosi godišnji izveštaj o broju obavljenih medijacija. Izveštaj posebno sadrži podatke o vrsti spornog odnosa radi čijeg rešavanja je sprovedena medijacija, mestu u kojem je sproveden postupak medijacije i načinu okončanja postupka medijacije.

Odgovornost za za štetu

Član 33.

Medijator je odgovoran za štetu koju nanese stranama svojim nezakonitim postupanjem, namerno ili grubom nepažnjom, u skladu sa opštim pravilima o odgovornosti za štetu.

Medijator je dužan da zaključi ugovor o obaveznom osiguranju od profesionalne odgovornosti kod organizacije registrovane za ovu vrstu osiguranja.

Komora može zaključiti ugovor o kolektivnom osiguranju od profesionalne odgovornosti za sve medijatore upisane u Registar medijatora.

Komora utvrđuje minimalnu sumu osiguranja za štetu od profesionalne odgovornosti.

Pravo na nagradu i naknadu troškova

Član 34.

Medijator ima pravo na nagradu za svoj rad i naknadu troškova u skladu sa Tarifom o nagradama i naknadama troškova u postupku medijacije.

VI. LICENCIRANJE MEDIJATORA

Postupak licenciranja

Član 35.

Licenciranje je postupak u kome se utvrđuje da neko lice ispunjava uslove za sticanje svojstva medijatora, propisane ovim zakonom i u kome se izdaje licenca za medijatora.

Licenca

Član 36.

Licenca je javna isprava kojom se potvrđuje da lice ispunjava uslove za obavljanje poslova medijacije.

Pravo na dobijanje licence ima lice koje ispunjava uslove iz člana 27. stav 2. tač. 1) do 3) ovog zakona.

Licenca se izdaje sa rokom važenja od pet godina, osim prve licence koja se izdaje sa rokom važenja od tri godine.

Obnavljanje licence

Član 37.

Licenca se obnavlja ako su ispunjeni uslovi za izdavanje licence.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana, za obnavljanje licence medijator mora da ispuni sledeće uslove:

- 1) najmanje deset sati stalne obuke medijatora u toku jedne godine;
- 2) najmanje 30 medijacija za vreme važenja licence.

U postupku obnavljanja licence posebno se vodi računa o poštovanju Etičkog kodeksa i ispunjavanju obaveza propisanih ovim zakonom i aktima Komore, od strane medijatora.

Izuzetno, licenca se može obnoviti ako medijator iz opravdanih razloga nije ispunio uslove iz stava 2. ovog člana, u skladu sa aktom Komore.

Postupak za obnavljanje licence medijator mora da pokrene najkasnije šest meseci pre isteka roka važenja licence.

Oduzimanje licence

Član 38.

Medijatoru se oduzima licenca ako se utvrdi da nije ispunjavao uslove iz člana 27. stav 2. tač. 1) do 3) ovog zakona, ako usled nastupanja određenih okolnosti ove uslove više ne ispunjava ili ako je učinio disciplinski prekršaj propisan ovim zakonom usled koga je stranama u postupku medijacije prčinjena znatna šteta.

Predlog za oduzimanje licence mogu podneti sud ili drugi organ koji vodi postupak, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, strane u spornom odnosu u kojem je medijator posredovao i disciplinska komisija Komore.

Nadležnost

Član 39.

Postupak licenciranja, obnavljanja licence i oduzimanja licence sprovodi Komora.

Protiv odluke Komore kojom se odbija zahtev za izdavanje i obnavljanje licence, odnosno odluke kojom se oduzima licenca može se pokrenuti upravni spor.

Registar medijatora

Član 40.

Lice koje je dobilo licencu upisuje se u Registar medijatora koji vodi Komora.

U Registar medijatora upisuju se:

- 1) ime i prezime i adresa medijatora;
- 2) datum izdavanja licence, datum obnavljanja licence i datum oduzimanja licence;
- 3) izrečene disciplinske kazne;
- 4) drugi podaci određeni aktom Komore.

Registar medijatora je javan i objavljuje se na internet stranici Komore.

Registar medijatora vodi se u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu podataka o ličnosti.

Bliža sadržina i način vođenja Registra medijatora uređuje se aktom Komore.

VII. OBUKA MEDIJATORA

Pojam i vrste obuke medijatora

Član 41.

Obuka medijatora je organizovano sticanje i usavršavanje praktičnih znanja i veština potrebnih za samostalno, efikasno i uspešno obavljanje poslova medijacije.

Obuka medijatora može biti osnovna, stalna i specijalizovana.

Završena osnovna obuka je uslov za sticanje svojstva medijatora, a redovno godišnje pohađanje stalne obuke je uslov za obnavljanje licence medijatora.

Specijalizovana obuka se organizuje za pojedine oblasti ili vrste sporova.

Program obuke

Član 42.

Komora utvrđuje programe obuke iz člana 41. ovog zakona, uz pribavljenu saglasnost ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

Program obuke iz stava 1. ovog člana utvrđuje se na period od pet godina.

Aktom Komore bliže se uređuje način utvrđivanja programa obuke iz stava 1. ovog člana.

Sprovođenje obuke

Član 43.

Program obuke iz člana 42. ovog zakona sprovode državni i drugi organi i organizacije i pravna i fizička lica, na osnovu dozvole koju izdaje Komora, po pribavljenoj saglasnosti ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

Aktom Komore bliže se uređuju uslovi i postupak za izdavanje dozvole iz stava 1. ovog člana, kao i nadzor nad sprovođenjem programa obuke od strane Komore.

Komora vodi evidenciju o izdatim dozvolama iz stava 1. ovog člana.

Državni i drugi organi i organizacije i pravna i fizička lica iz stava 1. ovog člana izdaju uverenja o završenoj osnovnoj i specijalizovanoj obuci i pohađanju stalne obuke.

Komora vodi evidenciju izdatih uverenja.

Obrazac uverenja iz stava 4. ovog člana uređuje se aktom Komore.

VIII. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST MEDIJATORA

Disciplinska odgovornost

Član 44.

Medijator disciplinski odgovara ako u obavljanju poslova medijacije krši odredbe ovog i drugih zakona, Etičkog kodeksa i drugih akata Komore.

Medijatoru se u postupku utvrđivanja disciplinske odgovornosti mogu izreći samo disciplinske kazne koje su propisane ovim zakonom.

Disciplinski prekršaji

Član 45.

Medijator čini disciplinski prekršaj ako:

- 1) ne posreduje na neutralan način i bez predrasuda u pogledu strana i spornog odnosa;
- 2) nameće stranama rešenje, daje pravne savete ili garantuje određen rezultat postupka medijacije;
- 3) neopravdano odugovlači sa sprovođenjem postupka medijacije;
- 4) stranama naplati veći iznos nagrade za svoj rad i troškova medijacije od iznosa utvrđenim u Tarifi o nagradama i naknadama troškova u postupku medijacije;
- 5) stranama ne izda obračun nagrade za svoj rad i troškova;
- 6) u najkraćem roku ne obavesti sud ili drugi organ koji vodi postupak o ishodu medijacije, u skladu sa zakonom;
- 7) povredi obavezu čuvanja tajnosti podataka u postupku medijacije;
- 8) učini drugu povredu dužnosti utvrđenu Etičkim kodeksom ili drugim aktom Komore.

Disciplinske kazne

Član 46.

Disciplinske kazne su:

- 1) pismena opomena;
- 2) novčana kazna od 10.000 do 100.000 dinara.

Zastarelost

Član 47.

Rok zastarelosti gonjenja za disciplinski prekršaj je godinu dana od dana kada je prekršaj učinjen.

Naplata izrečene novčane kazne

Član 48.

Odluka kojom je utvrđena odgovornost za disciplinski prekršaj ima svojstvo izvršne isprave u pogledu izrečene novčane kazne.

Sredstva ostvarena naplatom novčanih kazni predstavljaju prihod Komore.

Disciplinski organi

Član 49.

Disciplinski postupak pokreće i vodi Komora.

Disciplinski organi su: disciplinski tužilac i disciplinska komisija.

Disciplinski tužilac bira se iz reda medijatora.

Disciplinsku komisiju čine tri medijatora.

Način izbora, mandat, nadležnost i način odlučivanja disciplinskih organa bliže se uređuje Statutom Komore (u daljem tekstu: Statut).

Disciplinski postupak

Član 50.

Disciplinski postupak pokreće se predlogom koji disciplinski tužilac podnosi disciplinskoj komisiji.

Predlog iz stava 1. ovog člana disciplinski tužilac podnosi na osnovu prijave.

Prijavu disciplinskom tužiocu mogu podneti sud ili drugi organ koji vodi postupak, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, strane u spornom odnosu u kojem je medijator posredovao i drugi organi Komore, u skladu sa Statutom.

Disciplinski postupak sprovodi disciplinska komisija.

Medijatoru protiv koga je pokrenut disciplinski postupak mora biti omogućeno da se upozna sa predmetom, kao i da neposredno pred disciplinskom komisijom, samostalno ili preko punomoćnika, odgovori na navode iz predloga disciplinskog tužioca.

Disciplinska komisija svojom odlukom može odbiti predlog disciplinskog tužioca ili uvažiti predlog i izreći disciplinski kaznu medijatoru.

Odluka disciplinske komisije iz stava 6. ovog člana je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Disciplinski postupak bliže se uređuje aktom Komore.

Predlog za oduzimanje licence

Član 51.

Ako je usled izvršenja disciplinskog prekršaja, stranama u postupku medijacije pričinjena znatna šteta, disciplinska komisija može, pored odluke kojom je izrekla disciplinsku kaznu, podneti i predlog za oduzimanje licence medijatoru, u skladu sa članom 38. stav 2. ovog zakona.

IX. KOMORA

Status Komore

Član 52.

Komora je profesionalno udruženje u koje se udružuju medijatori upisani u Registar medijatora.

Komora posluje kao neprofitno udruženje.

Komora ima svojstvo pravnog lica sa ovlašćenjima određenim zakonom i Statutom.

Sedište Komore je u Beogradu.

Komora može imati odeljenja u drugim mestima u Republici Srbiji, u skladu sa Statutom.

Na organizaciju i rad Komore primenjuju se propisi o udruženjima, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Poslovi Komore

Član 53.

Komora obavlja sledeće poslove:

- 1) zastupa i štiti profesionalne interese svojih članova;
- 2) stara se o primeni Statuta, Etičkog kodeksa i drugih opštih akata Komore;
- 3) pruža stručnu pomoć članovima radi unapređenja prakse u sprovođenju medijacije;
- 4) razvija sistem obezbeđenja kvaliteta u sprovođenju medijacije;
- 5) prati primenu propisa od značaja za medijaciju i strategije razvoja medijacije, odnosno akcionih planova za sprovođenje strategije;
- 6) objavljuje studije, zbornike radova, stručne priručnike, informatore i druga dokumenta iz oblasti medijacije;
- 7) organizuje naučne i stručne skupove iz oblasti medijacije;
- 8) informiše stručnu i širu javnost o medijaciji;
- 9) vrši i druge poslove određene zakonom, Statutom i drugim opštim aktima Komore.

Poverena javna ovlašćenja

Član 54.

Komori se poveravaju sledeća javna ovlašćenja:

- 1) izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence medijatorima;
- 2) vođenje Registra medijatora;
- 3) utvrđivanje programa obuke medijatora, uz pribavljenu saglasnost ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa;
- 4) izdavanje dozvole za sprovođenje obuke i vođenje evidencije izdatih dozvola i uverenja o završenoj osnovnoj i specijalizovanoj obuci i pohađanju stalne obuke medijatora;
- 5) vođenje evidencije o oblicima obavljanja poslova medijatora;
- 6) izdavanje uverenja o činjenicama o kojima vodi evidenciju;
- 7) utvrđivanje iznosa naknade za izdavanje i obnavljanje licence medijatora, kao i za izdavanje uverenja o činjenicama o kojima vodi evidenciju;
- 8) vođenje disciplinskog postupka protiv medijatora;
- 9) donošenje Etičkog kodeksa i drugih opštih akata određenih ovim zakonom;
- 10) propisivanje načina stavljanja, kao i stavljanje potvrde izvršnosti na sporazum o spornom odnosu.

U vršenju poslova iz stava 1. tač. 1), 2), 4), 5) i 6) ovog člana primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Statut i drugi opšti akti Komore

Član 55.

Statutom i drugim opštim aktima uređuje se organizacija i poslovanje Komore, vrste, sastav, način izbora i delokrug organa Komore, kao i druga pitanja od značaja za rad Komore.

Statutom i ovim zakonom određuju se akti koje Komora mora doneti, a Statutom se određuje postupak i način njihovog donošenja.

Na Statut, u delu u kojem se uređuje način vršenja javnih ovlašćenja, saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Organi Komore

Član 56.

Organi Komore su: skupština, izvršni odbor, nadzorni odbor, predsednik, disciplinska komisija i disciplinski tužilac.

Statutom se mogu predvideti i drugi organi.

Finansiranje rada Komore

Član 57.

Rad Komore finansira se iz:

- 1) prihoda od članarina i upisnina članova Komore;
- 2) prihoda ostvarenih izdavanjem i obnavljanjem licenci medijatora;
- 3) prihoda ostvarenih izdavanjem uverenja o evidencijama koje vodi;
- 4) prihoda ostvarenih izdavačkom delatnošću;
- 5) prihoda od naplaćenih kazni za disciplinske prekršaje;
- 6) prihoda od poklona i donacija;
- 7) drugih prihoda ostvarenih u skladu sa zakonom.

Visina članirine i upisnine članova Komore određuje se aktom Komore.

Nadzor nad radom Komore

Član 58.

Nadzor nad radom Komore u obavljanju poverenih poslova, vrši ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, u skladu sa zakonom koji uređuje državnu upravu.

Komora je dužna da svake godine podnosi ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa izveštaj o radu Komore koji sadrži i opštu ocenu o radu medijatora, kao i predlog mera za unapređenje primene medijacije.

Podatke koje izveštaj iz stava 2. ovog člana treba da sadrži bliže se uređuje aktom ministra nadležnog za poslove pravosuđa.

H. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 59.

Lica koja se do dana stupanja na snagu ovog zakona nalaze na spiskovima medijatora koje vode nadležni sudovi ili na spisku medijatora Centra za medijaciju, kao i lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona završila odgovarajući program obuke za medijatore, u skladu sa Pravilnikom programa obuke za posrednika („Službeni glasnik RS”, broj 44/05), nisu obavezna da završe osnovnu obuku za medijatore propisanu ovim zakonom.

Član 60.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona održaće se osnivačka skupština Komore.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa obrazovaće odbor za pripremu osnivačke skupštine Komore i imenovati predsednika odbora, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Osnivačku skupštinu Komore saziva i njome rukovodi predsednik odbora za pripremu osnivačke skupštine Komore.

Na osnivačkoj skupštini Komore pravo odlučivanja imaju lica iz člana 59. ovog zakona.

U roku od 60 dana od dana održavanja osnivačke skupštine, Komora će izabrati organe Komore i doneti akte predviđene ovim zakonom.

Član 61.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa doneće podzakonske akte propisane ovim zakonom u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 62.

Danom početka primene ovog zakona prestaje da važi Zakon o posredovanju – medijaciji („Službeni glasnik RS”, broj 18/05) i podzakonski akti doneti na osnovu tog zakona.

Član 63.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se posle isteka 120 dana od dana stupanja na snagu.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o medijaciji je odredba člana 97. tač. 2. i 17. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava građana, kao i postupak pred sudovima i drugim državnim organima i obezbeđuje i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu sa Ustavom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Donošenje novog Zakona o medijaciji nametnula je potreba za poboljšanjem i unapređivanjem postojećeg normativnog okvira medijacije, koji je utvrđen važećim Zakonom o posredovanju – medijaciji („Sl. glasnik RS”, broj 18/05), kako bi se pospešila primena medijacije u Srbiji i posredno ostvarili pozitivni efekti u funkcionisanju pravosudnog sistema.

Neposredni povod za donošenje novog zakona jeste neophodnost da se postojeća normativna rešenja u oblasti medijacije usaglasе sa međunarodnim i evropskim standardima u ovoj oblasti, posebno sa Pravilima UNCITRAL o mirenju od 1980. godine, UNCITRAL Model-zakonom o međunarodnom trgovačkom mirenju od 2002. godine (u daljem tekstu: UNCITRAL Model-zakon), kao i sa rešenjima sadržanim u novoj Direktivi 2008/52/ES Evropskog parlamenta i Saveta EU o nekim aspektima medijacije u građanskim i trgovinskim stvarima (u daljem tekstu: Direktiva 2008/52/EC), kojom su, pored ostalog, standardizovana osnovna načela medijacije i predviđena je obaveza država članica EU da uspostave sistem kontrole kvaliteta rada medijatora, regulišu način upućivanja na medijaciju i način ispunjavanja obaveza koje proističu iz sporazuma sklopljenog tokom medijacije.

Donošenje novog Zakona o medijaciji nametnula je potreba da se, na bazi stečenih iskustava u petogodišnjoj primeni medijacije u Srbiji, otklone slabosti koje su praksi otežavale njenu primenu. Takođe, vodilo se računa o potrebi da se otvori širi prostor za sprovođenje medijacije u pravnim stvarima sa stranim elementom (tzv. međunarodna medijacija), što je u skladu sa Preporukom REC (2002) 10, kojom su države upućene da unaprede uspostavljanje mehanizama upotrebe medijacije u rešavanju sporova sa stranim elementom. Zakonska rešenja su koncipirana tako da medijacija bude što šire dostupna. Saglasno ovom cilju, učinjen je pokušaj da se otvori što širi prostor za razvoj medijacije izvan sudskog sistema, kako bi medijacija bila dostupna širokim slojevima stanovništva, čime bi se doprinelo da medijacija rastereti sudove i samim tim doprinese ostvarivanju prava na pravično suđenje u razumnom roku i prava na delotvoran pristup pravdi, koja su zajemčena Ustavom Republike Srbije i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Jedan od razloga za donošenje novog Zakona o medijaciji ogleda se i u potrebi da se obezbedi povoljan normativni okvir za obezbeđenje kvaliteta rada medijatora i unapređenje medijatorske prakse.

S obzirom na obim zakonske intervencije u oblasti koju pokriva važeći Zakon o posredovanju – medijaciji (potreba za suštinskim izmenama i dopunama velikog broja odredbi iz važećeg zakona i donošenja niza potpuno novih odredbi), pristupilo se izradi novog Zakona o medijaciji, a ne izmenama i dopunama važećeg zakona. Dodatni motiv za takav pristup jeste i potreba da se u maksimalnoj meri olakša primena zakona.

Umesto naziva „Zakon o posredovanju – medijaciji”, koji nosi važeći Zakon, predlaže se da novi Zakon nozi naziv „Zakon o medijaciji”. Razlog tome leži u

činjenici da je medijacija specifičan metod za mirno rešavanje sporova i da delatnost koja se preduzima u postupku medijacije daleko prevazilazi pojam „posredovanje” u njegovom klasičnom značenju, posebno kad su u pitanju evaluativni tipovi medijacije. Dodatno tome, posebno se vodilo računa da se terminom „posredovanje” u našoj pravnoj teoriji i praksi tradicionalno označavaju i druge delatnosti koje ne stoje ni u kakvoj vezi sa delatnošću medijacije, te da bi izjednačavanje ova dva pojma moglo otežati prepoznavanje i razumevanje medijacije kao sasvim novog instituta u našem pravu. Imajući u vidu da je termin „medijacija” opšteprihvaćen i već odomaćen izraz, celishodno je da isključivo on bude upotrebljen u nazivu zakona kako bi se izbegla svaka konfuzija, posebno u slučajevima primene medijacije za rešavanje sporova sa stranim elementom.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Osnovne odredbe (čl. 1-5)

Zakon o medijaciji (u daljem tekstu: Zakon) koncipiran je kao tzv. krovni ili okvirni zakon, koji je, po svom sistemskom mestu, sadržini i nazivu, najopštiji zakon koji uređuje materiju medijacije. Zakon pruža normativni okvir za sprovođenje medijacije u svim spornim odnosima, izuzev onih za čije je rešavanje predviđena isključiva nadležnost suda ili drugog organa, pod uslovom da primena medijacije odgovara prirodi spornog odnosa. U pogledu predmeta medijacije, Zakonom je predviđeno da se njegove odredbe primenjuju kako u spornim odnosima bez stranog elementa, tako i u spornim odnosima koji sadrže strani element, kao i u medijaciji koja se provodi pre i posle pokretanja sudskog ili drugog postupka. Polazeći od međunarodnih standarda koji potvrđuju korisnost primene medijacije u različitim vrstama spornih odnosa, u članu 1. stav 2. Zakona primerice se navode sporni odnosi, odnosno oblasti društvenog života, u kojima medijacija danas primarno nalazi svoju primenu. Uzimajući u obzir posebnosti primene medijacije u krivičnim i prekršajnim stvarima, u članu 1. stav 3. Zakona predviđeno je da se odredbe ovog zakona primenjuju i na medijaciju koja se sprovodi u krivičnim i prekršajnim stvarima, osim kada poseban zakon kojim se uređuje ova specifična oblast primene medijacije nalaže drugačije.

U članu 2. Zakona određen je pojam medijacije. Uzimajući u obzir značajan broj propisa kojima se u našoj zemlji podržava primena medijacije (pri čemu se za označenje procesa medijacije nekada koriste različiti nazivi kao što su: nagodba, mirenje i sl), i iz razloga potrebe da olakša razumevanje suštine postupka medijacije, ovaj zakon, kao opšti, određuje medijaciju kao svaki postupak, bez obzira na naziv, u kojem strane nastoje da sporni odnos reše putem pregovaranja, uz pomoć medijatora, koji im pomaže da postignu sporazum. Ovakvim određenjem pojma medijacije apostrofirani su osnovni elementi ovog postupka, bez obzira na oblast primene, kako bi se lakše prepoznali svi oni postupci koji se danas u praksi koriste za mirno rešavanje sporova u različitim sferama društvenog života. Posebno se, stoga, za pojam medijacije vezuje i mogućnost učešća više lica u svojstvu medijatora u postupku (tzv. komedijacija), što je važan preduslov vođenja medijacije u određenim vrstama spornih odnosa (npr. sporovi nastali usled diskriminacije, otmice dece i sl).

Nizom odredbi grupisanih u članu 3. Zakona regulisana je tzv. međunarodna medijacija, po ugledu na rešenja sadržana u članu 1. UNCITRAL Modela-zakona o međunarodnom trgovačkom mirenju. U prvom stavu (tač. 1) - 3) Zakona predviđeno je kada se medijacija ima smatrati međunarodnom, tj. u čemu sve može biti izražen strani element. U cilju stvaranja što šireg prostora za primenu tzv. međunarodne medijacije, u tački. 3) predviđeno je da medijacija ima karakter međunarodne medijacije i ako su se strane izričito sporazumele da je spor vezan za više država.

Odredbom sadržanom u članu 3. stav 2. Zakona, stranama spornog odnosa sa stranim elementom omogućeno je da izričitim sporazumom odrede da se međunarodna medijacija sprovede primenom nekih drugih pravila, a ne pravila o medijaciji koja su sadržana u ovom Zakonu, što je u skladu sa rešenjem sadržanim u članu 1. stav 7. UNCITRAL Modela-zakona i članu 2. Direktive 2008/52/ES, kojim su definisani prekogranični sporovi.

Odredba člana 4. Zakona predstavlja nastojanje da se promoviše rešavanje sporova mirnim putem, kad god je to moguće, ukazivanjem na značaj prihvatanja ugovornih odredbi o medijaciji.

U osnovne odredbe smeštena je i odredba o primeni standarda medijacije (član 5), kojom je predviđeno da se sva pitanja koja nisu izričito uređena Zakonom rešavaju u skladu sa načelima medijacije koja su predviđena ovim Zakonom, a koja predstavljaju opšteprihvaćena načela medijacije u svim savremenim pravnim sistemima. Kako su danas osnovni i najvažniji standardi medijacije sadržani u aktima Ujedinjenih nacija, Evropske unije i Saveta Evrope, u traženju odgovora na eventualna sporna pitanja ista odredba ukazuje i na neophodnost uvažavanja ovih opšteprihvaćenih standarda medijacije.

Načela medijacije (čl. 6-10)

Radi lakše primene Zakona, odredbe o načelima medijacije grupisane su i nalaze se u Drugoj glavi Zakona, pod naslovom „Načela medijacije”. Zakonom su predviđena sledeća načela: dobrovoljnost, ravnopravnost strana, isključenje javnosti i poverljivost, a u okviru ove glave regulisana su i pitanja koja se tiču dopuštenosti dokaza u drugim postupcima.

Načelo dobrovoljnosti, koje proističe iz načela autonomije volje, regulisano je u svim aspektima, tako da se odnosi na pokretanje postupka, određivanje načina sprovođenja medijacije i izbora medijatora.

Zakonom je predviđeno da medijacija može biti sprovedena samo na osnovu izričite saglasnosti strana, izuzev u slučajevima kada sprovođenje medijacije ima karakter prethodnog postupka, odnosno kada je predviđeno kao procesni uslov za vođenje postupka pred sudom ili drugim organom (član 6. stav 1). Ovim je ostavljena mogućnost da se izuzetno, kada to opravdavaju specifičnosti određene vrste pravnih odnosa, posebnim propisom predvidi primena tzv. obavezne medijacije u smislu obavezivanja strana u sporu da pre pokretanja postupka pred sudom ili drugim organom pokušaju rešenje spora u postupku medijacije. Takva rešenja, kao izuzetak od principa dobrovoljnosti, poznata su u uporednom pravu.

Načelo dobrovoljnosti važi i u pogledu načina sprovođenja medijacije što je konkretizovano odredbom po kojoj se strane slobodno sporazumevaju o načinu sprovođenja medijacije, tako što se opredeljuju za određena pravila sadržana u nekom autonomnom pravnom aktu kojim je uređena medijacija ili na neki drugi način. Srodno pravilo, koje postoji u arbitražnom postupku, važi i u postupku medijacije, koji se u još većoj meri zasniva na slobodi strana da same odrede način rešavanja svog spornog odnosa. S obzirom da u praksi strane često propuštaju da iskoriste zakonsku mogućnost i sporazumno odrede način sprovođenja medijacije, Zakonom je predviđeno da će u takvom slučaju medijator sprovesti postupak na način koji smatra odgovarajućim, pri čemu je dužan da uzme u obzir predloge strana, okolnosti slučaja i potrebu za brzim rešenjem spornog odnosa. Ovakvo rešenje je prihvaćeno po ugledu na član 6. UNCITRAL Modela-zakona, a opšteprihvaćeno je i u uporednom pravu.

Načelo dobrovoljnosti posebno je konkretizovano u slučaju upućivanja na medijaciju od strane suda ili drugog organa. Da bi strane bile podstaknute na

medijaciju predviđeno je, po uzoru na rešenje sadržano u članu 5. Direktive 2008/52/ES, pravilo o dužnosti suda, odnosno drugog organa da strankama ukaže na mogućnost primene medijacije, kao i da u takvom slučaju stranama pruži sve potrebne informacije u cilju potpune obaveštenosti stranaka o medijaciji, pri čemu ovu dužnost sud odnosno drugi organ može ispuniti i tako što će strane uputiti kod medijatora (čl. 6. st. 2. i 3). Na taj način obezbeđuje se stranama u sporu da odluku o učešću u postupku medijacije donesu slobodno, nakon dobijanja svih potrebnih objašnjenja o mogućnosti iniciranja postupka medijacije, karakteristikama medijacije i postupanja medijatora.

Načelo ravnopravnosti strana regulisano je tako što je u članu 7. stav 1. Zakona, deklarativnom odredbom predviđeno da su u postupku medijacije strane ravnopravne, dok je u stavu 2. konkretizovano imperativnom odredbom kojom je medijatoru naloženo da stranama obezbedi ravnopravan položaj u postupku medijacije. Iz ovakve odredbe proizilazi dužnost medijatora da se odnosi prema stranama na jednak način i da svojim delovanjem među stranama uspostavi procesnu ravnotežu.

Odredbom člana 8. Zakona u postupku medijacije isključena je javnost. Predviđeno je da u postupku učestvuju samo strane i njihovi zakonski zastupnici, ako ih imaju, dok punomoćnici mogu učestvovati u postupku uz saglasnost strana, na koji način se obezbeđuje poštovanje načela dobrovoljnosti kao ultimativnog načela medijacije. U stavu 3. stranama je takođe data mogućnost da saglasnom izjavom volja omoguće i trećim licima da prisustvuju medijaciji, što podrazumeva da se prisustvo medijaciji dozvoli konkretnim trećim licima, uzimajući u obzir okolnosti slučaja, a naročito interese i potrebe strana u sporu.

Načelo poverljivosti, kao jedno od osnovnih načela postupka medijacije, kojim se stranama obezbeđuje neophodan stepen diskrecije, konkretizovano je u članu 9. Zakona nizom odredbi kojima se ovo načelo bliže razrađuje, s obzirom da su odredbe koje uređuju poverljivost postupka medijacije od naročite važnosti za obezbeđivanje povoljnih uslova za primenu medijacije. U stavu 1. izričito je predviđeno da su svi podaci, predlozi i izjave u vezi sa postupkom medijacije poverljivi, osim ako se strane nisu drugačije sporazumele. Karakter poverljivosti ima maksimalno široko određen krug informacija koje se kao tajna moraju čuvati, uključujući sve iznete informacije o spornom odnosu koji se rešava medijacijom, informacije o samom postupku medijacije (podaci o stranama, trajanju medijacije i sl), kao i sve podatke koji se odnose na iznete predloge, izražene stavove i izjave date tokom postupka medijacije i slično.

Načelo poverljivosti nema, međutim, apsolutnu važnost. Zakonom su, po ugledu na rešenja iz člana 9. UNCITRAL Modela-zakona i člana 7. Direktive 2008/52/ES, predviđena tri izuzetka. Pre svega, nemaju karakter poverljivih informacija one informacije koje se moraju saopštiti na osnovu zakona (npr. dužnost medijatora da otkrije nameru strane da izvrši krivično delo). U ovu kategoriju informacija spadaju i informacije koje se moraju saopštiti radi ispunjenja ili sprovođenja sporazuma koji su strane postigle u postupku medijacije. Pored toga, pošto je obaveza čuvanja tajnosti propisana pre svega radi zaštite interesa strana, dopuštena je mogućnost da strane svojim sporazumom jedna drugu, medijatora, zastupnike i treća lica oslobode obaveze čuvanja tajne, što podrazumeva da svojim sporazumom mogu čitav postupak medijacije učiniti javnim.

Radi ostvarivanja načela poverljivosti, predviđena je u članu 9. stav 2. Zakona obaveza strana i njihovih zastupnika i analogno tome, obaveza medijatora, lica koja prisustvuju postupku medijacije, kao i lica koja obavljaju administrativne poslove za potrebe medijacije, da sve podatke, predloge i izjave u vezi sa postupkom medijacije čuvaju kao tajnu. Obaveza čuvanja poverljivosti podataka odnosi se i na treća lica

koja prisustvuju postupku medijacije (npr. predstavnici organizacija za medijaciju koji pružaju logističke usluge, prevodioci, tumači i druga lica koja u nekom svojstvu prisustvuju postupku medijacije).

Kad su u pitanju medijatori, ovakvo rešenje je razumljivo, jer se najvažniji element poverljivosti sastoji u obezbeđenju odnosa otvorenosti i poverenja između strana i medijatora, budući da je neposredni i lični odnos medijatora sa stranama u postupku medijacije konstitutivni uslov za uspešno sprovođenje medijacije.

Da bi strane spornog odnosa bile ohrabrene da budu otvorene, čime se povećavaju izgledi za sporazumno rešenje spora, predviđeno je pravilo (član 9. stav 3) da se informacije, predlozi i izjave izneti tokom medijacije i predlozi dati isključivo u svrhu zaključenja sporazuma o spornom odnosu ne mogu koristiti u sudskom, arbitražnom ili drugom postupku, niti saopštiti na drugi način, a ukoliko budu ponuđeni, da ih sud, odnosno drugi organ neće prihvatiti (član 9. stav 4). Ova odredba je usklađena sa odredbom sadržanom u članu 10. Zakona, kojim se uređuje zabrana korišćenja dokaza u drugim postupcima.

U članu 9. stav 5. Zakona predviđena je odgovornost za štetu prouzrokovanu povredom dužnosti čuvanja tajne. Zakon bliže ne određuje osnov odgovornosti za štetu, tako da se primenjuju opšta pravila građanskog prava o odgovornosti za štetu. Zakonom takođe nije predviđeno ko su titulari prava na naknadu štete, a shodno opštim propisima o odgovornosti za štetu, to mogu biti same strane spornog odnosa, ali i neko drugo lice (npr. organizacija za medijaciju), ako joj je povredom tajnosti naneta šteta.

U članu 10. Zakona sadržane su i odredbe kojima je isključena mogućnost da određene činjenice budu upotrebljene kao dokaz u drugim postupcima. Prilikom kreiranja ovih odredbi za uzor su služile odredbe člana 10. UNCITRAL Modela zakona, kao i rešenja u uporednom pravu. Odredbama ovog člana Zakona razrađeno je načelo poverljivosti propisivanjem dokaznih zabrana u pogledu korišćenja određenih vrsta dokaza koji se odnose na postupak medijacije (ili iz njega proizilaze), u eventualnom kasnijem sudskom ili drugom postupku. Odredbe o dokaznim zabranama imaju dvostruku svrhu. S jedne strane, njima se obezbeđuje da strane prihvate medijaciju, da u njoj aktivno učestvuju i iznose predloge i stavove, nesputane strahom da će to biti iskorišćeno protiv njih u postupku koji će se eventualno voditi ako napor da se postigne sporazum ne urode plodom. S druge strane, ovim članom Zakona precizno se razgraničavaju dokazi koji se ne mogu, odnosno dokazi koji se mogu koristiti u kasnijim postupcima, kako stranke ne bi došle u opasnost da zbog prezentacije određenog dokaza u postupku medijacije taj dokaz u kasnijem postupku ne mogu da predlože, što bi moglo da dovede u pitanje njihovo pravo na dokaz, pa i pravo na pošteno suđenje.

Radi obezbeđivanja učestvovanja u postupku medijacije, odredbom člana 10. stav 1. Zakona uvedene su dokazne zabrane tako što je predviđeno da u eventualnom sudskom ili bilo kom drugom postupku neće biti korišćene kao dokaz činjenica da je jedna strana predložila sprovođenje postupka medijacije ili izrazila volju da u ovom postupku učestvuje; sva mišljenja i stavovi koje je strana u postupku medijacije izrazila, kao ni predlozi koje je iznela samo u cilju postizanja sporazuma o spornom odnosu; sve izjave o činjenicama ili priznanje zahteva ili činjenica tokom postupka medijacije; mogući načini rešavanja spornog odnosa koje je tokom postupka medijacije izneo medijator, kao i činjenica da je strana u postupku pokazala spremnost da prihvati predloženi način rešavanja spornog odnosa. Pored toga, ne može kao dokaz biti korišćena ni isprava koja je pripremljena isključivo za potrebe postupka medijacije (npr. nacrti mogućih sporazuma, pisani predlozi i sl.). Dokazne zabrane propisane člana 10. Zakona tiču se, pre svega, vrste informacija, a ne oblika u kome je informacija sadržana. Saglasno tome, neće biti relevantno na koji

će način (kojim dokaznim sredstvom) stranka nedopuštenu informaciju izneti u kasnijem postupku (kao sopstveni iskaz, kao iskaz svedoka ili putem isprava).

U članu 10. stav 2. Zakona sadržana je izričita odredba po kojoj druge izjave i dokazi koji su inače dopušteni u sudskom i drugim postupcima ne postaju nedopušteni samo iz razloga što su korišćeni u postupku medijacije. I ova odredba je predviđena sa ciljem da se obezbedi aktivno i otvoreno učešće strana u medijaciji, kako bi one, bez ikakvih rezervi, prezentovale slučaj i dokaze kojima eventualno raspolažu, bez straha od toga da te dokaze u kasnijem postupku neće moći da upotrebe.

Istu svrhu ima i odredba člana 10. stav 3. Zakona kojom je predviđeno da davanje određenih izjava ili pozivanje na određene dokaze u postupku medijacije ne znači ujedno i pristanak na korišćenje takve izjave ili dokaza u drugom postupku. U skladu s tim, ako bi, recimo, strana u postupku medijacije dala iskaz o nečemu o čemu bi, prema parničnim ili upravnim procesnim pravilima, mogla uskratiti svedočenje, ili odgovor na konkretno pitanje, to ne znači da se odrekla prava koje bi imala u parničnom, odnosno upravnom postupku.

Postupak medijacije (čl. 11-19)

U Glavi trećoj, pod naslovom „Postupak medijacije”, uređen je postupak medijacije.

Članom 11. stav 1. Zakona predviđeno je da postupak započinje postizanjem saglasnosti o sprovođenju medijacije. Budući da medijacija, po pravilu, biva inicirana kada je do spora već došlo, uobičajena tehnika postizanja saglasnosti o sprovođenju medijacije, predviđena u članu 11. stav 2. Zakona, ogleda se u tome što jedna strana predlaže medijaciju, a druga ovaj predlog prihvata u roku od 30 dana. Ovakvo pravilo u skladu je sa načelom dobrovoljnosti, koje izvire iz načela autonomije volje jer bez izričito izražene volje obeju strana, postupak medijacije ne može započeti. Sam rok od 30 dana je dispozitivne prirode i važi samo za slučaj da strana koja upućuje predlog nije u svom predlogu navela neki duži rok. S obzirom da je Zakon o medijaciji opšti zakon, postoji mogućnost da se drugim zakonima predvidi poseban rok za pojedine vrste medijacije (npr. zakon kojim se uređuje medijacija u radnopravnim sporovima i dr).

Tok zakonskog roka koji je određen za prihvatanje predloga za medijaciju ne isključuje mogućnost da strana koja je istakla ovaj predlog za medijaciju povuče svoj predlog i pre isteka roka za njegovo prihvatanje, što proizlazi iz načela dobrovoljnosti i pravila po kome svaka strana može odustati od postupka medijacije jednostranom izjavom (član 13. stav 4).

Kako u praksi primena medijacije može biti ugovorena pre nastanka spora, prilikom sklapanja nekog pravnog posla, u vidu ugovorne klauzule o medijaciji, bilo je potrebno predvideti pravilo da u takvom slučaju postupak započinje podnošenjem predloga za sprovođenje medijacije (član 11. stav 3).

U članu 12. Zakona regulisan je sporazum o sprovođenju medijacije, kao specifičan vid sporazuma koji zaključuju medijatori i strane spornog odnosa. U ovom članu Zakona predviđeno je posebno dispozitivno pravilo po kome strane i medijator mogu zaključiti sporazum o sprovođenju medijacije u pisanoj formi. Predviđeno je da ovim sporazumom strane potvrđuju izbor medijatora, strane i medijator uređuju svoja prava i obaveze u skladu sa načelima medijacije, utvrđuju troškove medijacije, ukoliko ih ima, i uređuju druga pitanja od značaja za sprovođenje medijacije.

U članu 13. Zakona predviđena su osnovna pravila o sprovođenju postupka medijacije, u skladu sa opšteprihvaćenim standardima medijacije, koja se odnose na postupanje medijatora i strana u sporu. U stavu 1. ovog člana Zakona predviđena je

dužnost medijatora da strane upozna sa ciljem medijacije, pravilima postupka i ulogom medijatora, kako bi strane bile informisane o samoj medijaciji kao metodu). Kao jedan od oblika načela dobrovoljnosti, u stavu 2. ovog člana Zakona je predviđeno pravilo da se strane slobodno sporazumevaju o načinu sprovođenja medijacije, pri čemu to mogu učiniti tako što se pozivaju na određena pravila o medijaciji (npr. na autonomna pravila neke organizacije za medijaciju) ili na neki drugi način, što uključuje mogućnost da same strane predvide pojedina pravila po kojima će se postupak voditi. Ovakva odredba je koncipirana po ugledu na odredbu iz člana 6. stav 1. UNCITRAL Model-zakona. Zakonom nije predviđen oblik sporazuma strana o načinu sprovođenja medijacije, tako da je svaki pravno dopušteni način sklapanja sporazuma moguć i dopušten, uključujući i neposredni usmeni sporazum strana. Otvorena je, međutim, mogućnost da sporazum u pogledu pravila postupka medijacije bude sastavljen i u pisanoj formi, ali stranama nije nametnuta dužnost sklapanja pisanog sporazuma o načinu sprovođenja medijacije, što je u skladu sa opštim nastojanjem da se izbegne svaka suvišna formalost i postupak učini fleksibilnim.

U članu 13. stav 3. Zakona predviđeno je dispozitivno pravilo o ovlašćenju medijatora da vodi zajedničke i odvojene razgovore sa stranama, kao i da predloge i stavove jedne strane prenese drugoj strani, pri čemu medijator to može učiniti samo ako se strana sa tim izričito saglasila, što je u skladu sa načelom poverljivosti i dobrovoljnosti postupka medijacije.

Saglasno načelu dobrovoljnosti, u članu 13. stav 4. Zakona izričito je predviđeno pravilo da svaka strana može odustati od daljeg učešća u medijaciji u bilo kojoj fazi postupka medijacije. Kad je reč o medijatoru, predviđeno je pravilo da on može obustaviti postupak medijacije ukoliko proceni da dalje vođenje postupka nije celishodno (član 13. stav 5).

Prema članu 14. stav 1. Zakona, postupak se okončava kada strane zaključe sporazum o spornom odnosu, ali i kada bilo koja strana, saglasno načelu dobrovoljnosti, izjavi da odustaje od daljeg postupka. Pored toga, medijator je ovlašćen da obustavi postupak ako nađe da vođenje postupka više nije celishodno, što u praksi redovno podrazumeva da odluku o obustavljanju postupka donosi posle razgovora sa stranama spornog odnosa. Na osnovu navedenih rešenja smatraće se, dakle, da je postupak medijacije okončan danom postizanja sporazuma o spornom odnosu, danom donošenja odluke medijatora o obustavljanju postupka medijacije, odnosno danom davanja izjave strane da odustaje od daljeg učešća u medijaciji. U stavu 2. istog člana Zakona naglašeno je pravilo o dužnosti medijatora da sudu odnosno drugom organu, po čijem je uputu medijacija sprovedena, dostavi obaveštenje o načinu okončanja postupka, kako bi se postupak pred sudom, odnosno drugim organom na odgovarajući način okončao. Imajući u vidu zahteve načela poverljivosti, navedena dužnost medijatora podrazumeva obaveštavanje suda ili drugog organa jedino o tome da li je postupak medijacije okončan postizanjem sporazuma strana ili na drugi zakonom predviđen način, bez pružanja bilo kakvih drugih informacija u vezi sa postupkom medijacije, a u skladu sa čl. 9. i 10. Zakona. U cilju obezbeđenja pravne sigurnosti, ali i efikasnosti sprovođenja sudskog i drugih postupaka pravne zaštite, u stavu 3. istog člana Zakona predviđena je obaveza medijatora da stranama izda potvrdu o pokretanju i okončanju postupka medijacije u slučajevima kada je pokrenut postupak medijacije koji je posebnim zakonom predviđen kao procesni uslov za vođenje sudskog ili drugog postupka, a strane u postupku medijacije nisu postigle sporazum o spornom odnosu.

U članu 15. Zakona uređeno je dejstvo medijacije na rokove zastarelosti i prekluzivne rokove.

Zakonom je, predviđeno da se pokretanjem postupka medijacije ne prekida zastarelost potraživanja (član 15. stav 1). Takvo rešenje, koje dominira u uporednom pravu, razultat je potrebe da se eliminiše mogućnost zloupotrebe medijacije. Međutim, da bi se podstakla primena medijacije, predviđeno je posebno pravilo o zastoju zastarelosti u odnosu na zahteve povodom kojih se vodi postupak medijacije (član 15. stav 2). Ovo pravilo je dopunjeno pravilima o računanju rokova i izričito je predviđeno da rok zastarelosti nastavlja da teče počev od dana okončanja postupka medijacije, ako je medijacija okončana bez zaključivanja sporazuma o spornom odnosu (član 15. stav 3). Na taj način otklonjena je svaka dilema u pogledu načina računanja rokova zastarelosti potraživanja povodom koga se vodi medijacija.

Sagledavajući potrebu za motivisanjem strana da svojim delovanjem utiču na brzo i uspešno okončanje medijacije, kao i potrebu za otklanjanjem mogućnosti da medijacija bude korišćena kao strategija za odugovlačenje konačnog rešenja spora, predviđeno je da zastoj zastarelosti može trajati najduže 90 dana (član 15. stav 2).

Nova rešenja u pogledu zastarelosti potraživanja povodom koga se vodi medijacija u duhu su pravila sadržanih u UNCITRAL Model-zakonu, kao i pravila predviđenih u Preporuci REC (2002) 10 o medijaciji u građanskim stvarima i Direktivi 2008/52/ES.

U članu 15. stav 4. Zakona predviđeno je pravilo da pokretanje postupka medijacije ne utiče na zakonske roкове za pokretanje sudskog ili drugog postupka u pogledu zahteva povodom kojeg se vodi postupak medijacije, osim ako je posebnim zakonom medijacija predviđena kao procesni uslov za vođenje drugog odgovarajućeg postupka. Da bi se primena medijacije afirmisala i u onim pravnim stvarima za koje je predviđen prekluzivan procesni rok, bilo je potrebno predvideti dopunsko pravilo u pogledu toka ovog roka. Takvo novo pravilo sadržano je u odredbi člana 15. stav 5. Zakona. Prema ovom pravilu, ako je u toku postupak medijacije povodom zahteva za koji je posebnim zakonom određen rok za pokretanje sudskog ili drugog postupka, a rok još uvek nije istekao, on nastavlja da teče od dana kada predlog za sprovođenje medijacije nije prihvaćen, odnosno od dana okončanja postupka medijacije.

Pravila o sporazumu koji strane postižu u postupku medijacije grupisana su u članu 16. Zakona, radi lakše primene.

U članu 16. stav 1. Zakona predviđeno je da sadržinu sporazuma o spornom odnosu određuju same strane, dok je u stavu 2. predviđena mogućnost da medijator, na zahtev strana, ima aktivnu ulogu u sastavljanju i izradi sporazuma pružajući stranama odgovarajuću pomoć. Ovakvo rešenje proizilazi iz načela dobrovoljnosti.

U pogledu forme sporazuma (član 16. stav 3), Zakonom nije predviđena obavezna pisana forma, tako da strane mogu odlučiti da sporazum ima usmenu formu. Zakon, međutim, upućuje strane da sporazum o spornom odnosu mogu da sačine u pisanoj formi, što je u određenim slučajevima i pod uslovom da strane u medijaciji imaju takav interes, preduslov za obezbeđenje svojstva izvršne isprave sporazuma o spornom odnosu.

Imajući u vidu činjenicu da u nekim postupcima medijacije strane ne uspevaju da se sporazumeju zbog nesaglasnosti oko pravnih pitanja, uprkos tome što su se usaglasile oko činjenica, bilo je celishodno omogućiti stranama da u postupku medijacije postignu pisanu saglasnost o činjeničnim pitanjima, koja bi ih obavezivala u kasnijem sudskom ili drugom postupku. Takva mogućnost je predviđena u članu 16. stav 4. Zakona. Ovakvim rešenjem stvaraju se uslovi da kasniji sudski, arbitražni ili drugi postupak, u kome se rešava pravna stvar koja je bila predmet medijacije, bude ubrzan jer je sporazum strana o činjeničnim pitanjima obavezujući i za sud, odnosno drugo telo koje rešava pravnu stvar, budući da u kasnijem sudskom ili

drugom postupku činjenice o kojima su se strane sporazumele imaju dejstvo priznatih činjenica, tako da nije potrebno ponovno dokazivanje. Pri tome, za razliku od priznanja činjenica u sudskom ili drugom postupku, koje je moguće povući, saglasnost u pogledu činjenica koju su strane postigle u postupku medijacije, po pravilu, je neopoziva.

Prilikom uređivanja dejstva sporazuma sklopljenog u postupku medijacije, zadržano je rešenje iz važećeg Zakona o posredovanju – medijaciji. Sporazum ima snagu vansudskog poravnania tako da obavezuje strane kao i svaki pravni posao, te se prema članu 18. Zakona, na zaključenje, dejstva i prestanak sporazuma o spornom odnosu postignutog u postupku medijacije primenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje uređuju vansudsko poravnanje. Ovakvo zakonsko rešenje opredeljeno je činjenicom da Zakon uređuje primenu medijacije u različitim vrstama spornih odnosa, pri čemu sama priroda postupka medijacije, prevashodno određena načelom dobrovoljnosti, nalaže strogo poštovanje pravila da sadržinu sporazuma postignutog u medijaciji određuju same strane spornog odnosa (član 16. stav 1), dok medijator, kao nezavisna, neutralna i nepristrasna strana ne može da nameće drugačije rešenje od onog za koje su se same strane saglasnošću volja opredelile (član 32. stav 3).

Imajući u vidu eventualnu potrebu za prinudnim izvršenjem sklopljenog sporazuma o spornom odnosu, članom 17. Zakona predviđena je na mogućnost da sporazum o spornom odnosu stekne snagu izvršne isprave. Prema stavu 1. ovog člana Zakona, sporazum o spornom odnosu ima snagu izvršne isprave ako je sastavljen u pisanoj formi i sadrži potpise strana i ako ga na zapisnik uzme sudija, službeno lice koje rešava u upravnoj stvari ili drugo lice koje vrši javna ovlašćenja (npr. javni beležnik), kao i u drugim slučajevima predviđenim posebnim zakonom. Time je stranama omogućeno da se, prema sopstvenim potrebama, opredele za preduzimanje radnji potrebnih za obezbeđivanje izvršnosti sporazuma o spornom odnosu. Navedeno rešenje odgovara zahtevu iz člana 6. Direktive 2008/52/ES kojim se državama nalaže da omoguće jednostavne procedure u cilju obezbeđenja izvršnosti sporazuma postignutih u medijaciji, a ujedno osigurava pravna dopuštenost takvog sporazuma. U stavu 2. istog člana Zakona predviđena je još jedna mogućnost za obezbeđivanje izvršnosti sporazuma o spornom odnosu postignutog u medijaciji. Naime, sporazum sastavljen u pisanoj formi koji sadrži potpise strana ima snagu izvršne isprave ako je jedna strana dala izričitu izjavu da pristaje da se po dospelosti utvrđene obaveze, ili po ispunjenju predviđenog uslova, sprovede prinudno izvršenje i ako na takav sporazum Komora medijatora stavi potvrdu izvršnosti, na način određen aktom Komore. Ovakvim rešenjem stranama stoji na raspolaganju jednostavna procedura za obezbeđenje svojstva izvršne isprave sporazumu o spornom odnosu postignutom u medijaciji, koja omogućava da sporazumi nastali u postupku medijacije ne budu inferiorni u odnosu na odluke suda ili drugog državnog organa, a ujedno se izbegava opasnost da sporazum o spornom odnosu koji je postignut pred medijatorom koji nije pravne struke ne bude podoban za prinudno izvršenje.

Kako su Zakonom smanjeni opšti uslovi koje lice treba da ispuni da bi se bavilo medijacijom, u takvim okolnostima, ne bi bilo primereno da se sporazumu sklopljenom u postupku medijacije automatski, bez ikakve kontrole, prizna snaga sudskog poravnania, s obzirom da bi to podrazumevalo dužnost medijatora da ispita da li je sadržina sporazuma sklopljenog u postupku medijacije u skladu sa prinudnim propisima, javnim poretom i pravilima morala. Nesumnjivo je da ovako složeni zadatak sa uspehom mogu izvršiti samo pravnički obrazovani medijatori, ali ne i medijatori drugih obrazovnih profila. Konačno, ukoliko se ima u vidu načelo formalnog legaliteta koje podrazumeva da je sud vezan izvršnom ispravom, te da prilikom donošenja rešenja o izvršenju nije ovlašćen da ispituje njenu materijalnu

zakonitost i pravilnost, niti za to ima procesne instrumente, rešenje iz člana 17. Zakona nalazi svoje puno opravdanje. Iz istih razloga sporazumu sklopljenom u postupku medijacije ne treba priznati snagu poravnanja u upravnom postupku, čija se dopuštenost ocenjuje s obzirom na javni interes, javni moral ili pravni interes trećih lica.

Odredbe o troškovima medijacije, sadržane u članu 19. Zakona, koncipirane su tako da su troškovi razvrstani na troškove samih strana i na one troškove koji su zajednički za obe strane.

U članu 19. stav 1. Zakona predviđeno je pravilo po kome svaka strana snosi svoje troškove, a zajedničke troškove medijacije strane snose na jednake delove. Strane mogu sporazumno odrediti drugačije, osim kada je u pitanju primena pravila o snošenju troškova u vezi sa informativnim sastankom sa medijatorom, odnosno medijacijom koja je procesni preduslov za vođenje drugog odgovarajućeg postupka. U stavu 2. istog člana Zakona jasno su definisani zajednički troškovi tako što je predviđeno da njih čine nagrada za rad medijatora i naknada troškova koje je medijator imao u vezi sa sprovođenjem medijacije, čime je precizirano koji sve troškovi koje postupak medijacije izaziva spadaju u kategoriju zajedničkih troškova.

S obzirom da Zakon ima karakter opšteg zakona, predviđeno je pravilo prema kome se visina nagrade za rad i naknade troškova medijatora određuju prema tarifi o nagradama i naknadama troškova u postupku medijacije koju donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa. Ovakvo rešenje koncipirano je uz očekivanje da će navedena tarifa omogućiti da se prilikom utvrđivanja zajedničkih troškova medijacije uzmu u obzir takse i drugi troškovi postupka koje su strane već imale (ukoliko se medijacija sprovodi nakon već pokrenutog postupka pravne zaštite), kao i značaj pitanja koje se razmatra i obim posla medijatora. Takođe, Zakonom je predviđena mogućnost da posebnim propisima strane budu oslobođene plaćanja troškova medijacije (član 19. stav 4), čime je otvoren prostor za razvijanje medijacije čije sprovođenje finansiraju država, strukovne organizacije i sl. Ovakvim rešenjem ujedno se izlazi u susret zahtevu koji je sadržan u članu 10. Direktive 2002/8/ES o pravnoj pomoći kojom se državama nalaže da obezbede neophodne preduslove u cilju omogućavanja lakšeg pristupa alternativnim metodama rešavanja sporova za određene kategorije građana. U stavu 5. istog člana Zakona određeno je da medijatori mogu da obavljaju medijaciju bez naknade, a u stavu 6. istog člana Zakona se uspostavlja dužnost Komore medijatora da vodi poseban spisak medijatora koji uslugu medijacije pružaju bez naknade.

Odnos medijacije i sudskog ili drugog postupka (čl. 20-26)

U Četvrtoj glavi Zakona sadržana su pravila kojima se uređuje odnos medijacije i sudskog ili drugog postupka.

Članom 20. stav 1. Zakona propisano je da sud ili organ uprave može u svakoj fazi postupka da uputi stranke na informativni sastanak sa medijatorom, dok su u stavu 3. istog člana Zakona taksativno navedeni slučajevi u kojima je sud dužan da uputi stranke na informativni sastanak. U svim slučajevima u kojima je predviđeno obavezno upućivanje stranaka na informativni sastanak sa medijatorom, takav sastanak će se održati u vremenu koje prethodi pripremnom ročištu, odnosno prvom ročištu za glavnu raspravu. Ovakvim rešenjem se želi omogućiti blagovremeno upoznavanje stranaka sa postupkom medijacije i ulogom medijatora, posebno u određenim vrstama sporova za čije efikasno rešavanje država ima poseban interes i na taj način posredno uticati na povećanje broja sporova koji će svoje rešenje naći putem medijacije, onda kada strane u sporu tako odluče. Radi očuvanja načela dobrovoljnosti, sa jedne strane i zaštite prava građana na slobodan pristup sudu sa druge strane, stavom 4. istog člana Zakona predviđeno je da upućivanje na

informativni sastanak sa medijatorom ne sprečava zakazivanje pripremnog ročišta ili prvog ročišta za glavnu raspravu. Dužnost suda da uputi stranke na medijaciju, odnosno obaveza stranaka da prisustvuju informativnom sastanku sa medijatorom ne postoji u slučaju kada stranke dostave dokaz da su pokušale da reše spor medijacijom ili na drugi miran način, pre pokretanja sudskog postupka (član 20. stav 5).

U članu 21. Zakona detaljnije se razrađuju pravila u vezi sa informativnim sastankom sa medijatorom i propisuje obavezu strana i drugih lica, označenih pozivu, da sastanku prisustvuju. Sam sastanak ima za cilj da strane u sporu informiše o najvažnijim karakteristikama postupka medijacije, ulozi medijatora i prednostima korišćenja medijacije kao načina rešavanja sporova, čime se ujedno želi podstaći veća primena medijacije kao načina rešavanja sporova. U vezi sa tim, u stavu 3. istog člana Zakona sadržano je pravilo da se nakon održanog informativnog sastanka stranke mogu sporazumeti da se odmah sprovede postupak medijacije. U sporovima za čije rešavanje država ima poseban interes, a u vezi sa kojima se informativan sastanak sa medijatorom propisuje kao obavezan, Zakon propisuje da je strana koja se nije odazvala pozivu dužna da u pisanoj formi obavesti medijatora o razlozima nedolaska. Posebna odredba, sadržana u članu 22. Zakona, uređuje medijaciju kao procesni uslov za vođenje drugog postupka pri čemu medijacija može biti procesni uslov samo ako je tako predviđeno posebnim zakonom. S obzirom da je reč o izuzetku od načela dobrovoljnosti, ova mogućnost se odnosi na slučajeve u kojima propisivanje medijacije kao procesnog uslova za vođenje sudskog ili drugog postupka, opravdavaju specifičnosti određene vrste pravnih odnosa regulisane upravo posebnim propisima.

U članu 23. Zakona sadržana je odredba prema kojoj u slučaju neopravdanog izostanka stranke sa informativnog sastanka, odnosno sastanka sa medijatorom, kada je državni organ imao dužnost da stranke uputi na sastanak, odnosno medijaciju ili su se strane ugovorom obavezale da sporove rešavaju medijacijom pre pokretanja sudskog ili drugog postupka, strana koje je neopravdano izostala, je dužna da naknadi troškove informativnog sastanka, odnosno medijacije, o čemu organ koji je na medijaciju uputio donosi odluku u formi rešenja. Pored toga, organ koji je uputio na medijaciju, bilo da je po zakonu dužan ili je ocenio da je to celishodno, u svakom slučaju, uzimajući u obzir prirodu spornog odnosa, ranije pokušaje da se spor reši na miran način, troškove medijacije i mogućnost uspešnog rešavanja spora u medijaciji, može doneti odluku da stranka koja je neopravdano izostala sa informativnog sastanka snosi troškove sudskog ili drugog postupka bez obzira na ishod tog postupka (član 23. st. 3. i 4). Ovakvo rešenje ima za cilj da dodatno motiviše pokušaj mirnog rešavanja spora.

Članom 24. Zakona je propisano da se u slučaju postizanja sporazuma o spornom odnosu, nakon već pokrenutog sudskog ili drugog postupka, stranke oslobađaju obaveze plaćanja neplaćenih sudskih, odnosno administrativnih taksi predviđenih posebnim zakonom, čime se nastoje motivisati strane u sporu da dođu do sporazuma mirnim putem.

U članu 25. Zakona predviđeno je da strane mogu pokrenuti postupak medijacije i u toku postupka po pravnim lekovima ili u toku izvršnog postupka Način obezbeđenja tehničkih uslova za obavljanje medijacije regulisan je u članu 26. Zakona sa ciljem da se omogući korišćenje prostornih kapaciteta pogodnih za vođenje postupaka medijacije i tako dodatno podstakne njen razvoj i primena.

Medijator (čl. 27- 34)

Odredbe o medijatorima grupisane su i sistematizovane u petoj glavi Zakona, pod naslovom „Medijator“.

U članu 27. stav 1. Zakona, data definicija medijatora tako što je predviđeno da je medijator fizičko lice koje, na nezavisn, neutralan i nepristrasan način, posreduje među stranama spornog odnosa, u skladu sa načelima medijacije.

U odnosu na važeći Zakon o posredovanju – medijaciji, opšti uslovi koje medijator treba da ispunjava znatno su ublaženi tako što su Zakonom utvrđeni samo minimalni uslovi koji obezbeđuju da medijaciju sprovede kompetentna lica dostojna uloge medijatora. Saglasno tome, u članu 27. stav 2. Zakona navedeno je da medijaciju može sprovoditi lice koje ispunjava sledeće uslove: da je poslovno sposobno; da je uspešno savladalo program osnovne obuke za medijatora; daje dostojno za obavljanje poslova medijatora; da ima važeću licencu za obavljanje poslova medijacije i da je upisano u Registar medijatora. Imajući u vidu da specifičnosti nekih sporova zahtevaju posebne stručnosti medijatora, stavom 3. istog člana Zakona predviđeno je da posebnim zakonom mogu biti propisani dodatni uslovi za obavljanje medijacije u određenim spornim odnosima. Stavom 4. istog člana Zakona data je mogućnost da u međunarodnoj medijaciji medijator bude lice koje je strani državljanin, pod uslovom da je ovlašćeno da se bavi poslovima medijacije u stranoj državi i pod uslovom su se strane spornog odnosa sa tim saglasile, što je u skladu sa načelom dobrovoljnosti.

Članom 28. stav 1. Zakona predviđena je mogućnost da medijatori obavljaju poslove medijacije i preko određenih organizacija, ustanova i institucija. Ovim se usluge medijacije čine lakše dostupnim potencijalnim korisnicima. U tom smislu, stavom 2. istog člana Zakona, Komori medijatora je povereno vođenje posebne evidencije o oblicima obavljanja poslova medijatora.

Izbor medijatora uređen je u članu 29. Zakona na način da maksimalno afirmiše autonomiju volje strana. U stavu 1. tog člana Zakona predviđeno je dispozitivno pravilo po kome postupak medijacije sprovede jedan ili više medijatora, koje strane sporazumno određuju, pri čemu strane mogu svojim sporazumom predvideti i drugačija pravila u pogledu imenovanja medijatora. Pošto u praksi strane često ne raspolažu informacijama i potrebnim iskustvom koji bi im omogućili izbor adekvatnog medijatora, odredbom stava 2. istog člana Zakona stranama je omogućeno da od Komore medijatora, suda ili drugog organa pred kojim se vodi postupak zatraže da imenuje medijatora.

Iako su strane slobodne u izboru medijatora, Zakonom su utvrđena ograničenja kroz pravila o isključenju medijatora, tako što medijator ne može biti lice koje je sudeći sudija, odnosno lice koje odlučuje u predmetu povodom spornog odnosa zbog kojeg se sprovodi medijacija (član 30). Ovim odredbom Zakona obezbeđuje se da postupak medijacije vodi neutralno i nepristrasno lice, čime se čuva i integritet medijacije.

Sa istim ciljem utvrđena su i pravila o izuzeću medijatora. Dok obavlja svoju funkciju, medijator mora imati pošten odnos prema stranama, da bude ne samo nepristrasan, već i da stvori i sačuva utisak nepristranosti. Da bi se takav odnos medijatora obezbedio, predviđena su pravila o izuzeću medijatora (član 31), kojima je propisano da će se medijator izuzeti iz postupka medijacije u kome ima lični interes ili ako iz drugih razloga nije u mogućnosti da postupa nepristrasno. Međutim, moguće je da medijator na neki način bude uključen u sporni odnos tako da postoje okolnosti koje bi kod strana mogle da izazovu sumnju u njegovu nepristrasnost, uprkos tome što on lično sebe smatra nepristranim i nezavisnim. U takvom slučaju, Zakon nalaže medijatoru da strane obavesti o svim okolnostima koje bi mogle da dovedu u sumnju njegovu nepristrasnost, pri čemu stranama omogućava da saglasnom izjavom volje omoguće da takav medijator sprovede postupak (član 31. stav 2. i 3).

U članu 32. Zakona sistematizovana su pravila o dužnostima medijatora. U stavu 1. ovog člana Zakona predviđena je dužnost medijatora da se upozna sa

okolnostima spornog odnosa, dok je u stavu 2. propisana dužnost medijatora da posreduje na neutralan način, kao i da postupi bez ikakvih predrasuda u pogledu strana i spornog odnosa, poštujući pritom opšteprihvaćene standarde profesionalne etike sadržane u Etičkom kodeksu medijatora koji donosi Komora medijatora, kao i načela medijacije, propisana Zakonom.

Radi što jasnijeg definisanja uloge medijatora i očuvanja integriteta medijacije, u članu 32. stav 3. Zakona predviđeno je pravilo kojim je isključena mogućnost da medijator stranama nameće rešenje, da daje obećanja i pravne savete, kao i da garantuje određeni rezultat postupka medijacije. Takođe, u stavu 4. istog člana Zakona predviđena je dužnost medijatora da postupak medijacije vodi i okonča bez odugovlačenja.

Kako je članom 34. Zakona medijatoru priznato pravo na nagradu za rad i naknadu troškova, u članu 32. stav 5. Zakona određena mu je dužnost da stranama izda obračun nagrade za rad i troškova u skladu sa Tarifom o nagradama i naknadama troškova u postupku medijacije. To međutim, na znači da će naknada troškova i nagrade za rad medijatora uvek teretiti strane, budući da Zakon ostavlja mogućnost da se posebnim zakonom predvidi oslobođenje strana od plaćanja troškova medijacije.

Radi efikasnog nadzora nad radom medijatora i vođenja evidencije, u članu 32. stav 6. Zakona propisana je dužnost medijatora da Komori medijatora podnosi godišnji izveštaj o broju obavljenih medijacija. U izveštaju će medijator posebno navesti podatke o vrsti spornog odnosa povodom koga je vođena medijacija, mestu u kome je postupak medijacije sproveden i načinu okončanja postupka medijacije.

U pogledu odgovornosti medijatora, u članu 33. Zakona zadržano je pravilo iz važećeg Zakona o posredovanju – medijaciji, kojim je predviđeno da je medijator odgovaran za štetu koju prouzrokuje stranama svojim nezakonitim postupanjem, prema opštim pravilima o odgovornosti za štetu. S tim u vezi, stavom 2. istog člana Zakona propisano je obavezno osiguranje medijatora od profesionalne odgovornosti za štetu, a u stavu 3. je predviđeno i da Komora medijatora može zaključiti ugovor o kolektivnom osiguranju od profesionalne odgovornosti za sve medijatore upisane u Registar medijatora. Minimalnu sumu osiguranja za štetu od profesionalne odgovornosti utvrđuje Komora medijatora (član 33. stav 4).

Licenciranje medijatora (čl. 35-40)

Jedna od ključnih novina Zakona ogleda se u tome što se uvodi sistem licenciranja za sva lica koja se bave medijacijom u smislu Zakona. Sistem licenciranja treba, pre svega, da obezbedi zadovoljavajući nivo kvaliteta medijacije i stvori preduslove za permanentno unapređenje medijatorske prakse.

Odredbe o licenciranju sistematizovane su u Glavi šestoj Zakona.

U čl. 35. i 36. Zakona date su definicije licenciranja i licence i utvrđena su načela postupka licenciranja.

Svako lice koje želi da se bavi medijacijom u smislu Zakona, dužno je da podnese zahtev za izdavanje licence i to pre nego što započne da pruža ovu uslugu. U pogledu toga ko ima pravo na licencu, Zakon u članu 35. i članu 36. stav 2. upućuje na primenu pravila o uslovima koje treba da ispunjava medijator. U članu 36. stav 3. Zakona predviđeno je da se licenca izdaje medijatoru sa rokom važenja od pet godina, osim kada je reč o prvoj licenci koja važi tri godine.

Uslovi za obnavljanje licence, predviđeni članom 37. Zakona, koncipirani su tako da medijatore motivišu na kontinuirano obučavanje i unapređivanje znanja potrebnih za medijaciju. U tom cilju, u članu 37. st. 1. i 2. Zakona predviđeno je

pravilo da za obnavljanje licence medijatori moraju, pored ispunjenja opštih uslova za izdavanje licence, ispuniti dodatne uslove koji podrazumevaju najmanje deset časova stručnog usavršavanja u toku jedne godine i najmanje trideset medijacija za vreme važenja licence. Dodatno tome, a polazeći od značaja etičkih standarda za razvoj kvalitetne prakse medijacije, istim članom Zakona u stavu 3. propisano je da u postupku obnavljanja licence, Komora medijatora posebno vodi računa o postupanju medijatora u skladu sa pravilima Etičkog kodeksa i ispunjavanju drugih obaveza propisanih Zakonom i aktima Komore.

S obzirom da je poslednjih godina broj medijacija u Srbiji relativno mali i da je neizvesno kojim će se tempom realizovati osnovni i specijalizovani programi obuke za medijatore, data je mogućnost da, izuzetno, licenca bude obnovljena i kad medijator ne ispunjava sve uslove za obnavljanje licence, pod uslovom da te uslove nije ispunio iz opravdanih razloga, a u skladu sa aktom Komore medijatora (član 37. stav 4). U članu 37. stav 5. Zakona predviđen je primeren rok za pokretanje postupka za obnavljanje licence medijatora, koji iznosi šest meseci pre isteka roka važenja licence.

U članu 38. Zakona uređeni su razlozi i postupak za oduzimanje licence, koji su u funkciji obezbeđivanja zadovoljavajućeg nivoa kvaliteta medijacije i unapređenja medijatorske prakse. U tom smislu, oduzimanje licence može biti posledica činjenice da u trenutku dobijanja licence medijator nije ispunjavao uslove za licencu u skladu sa Zakonom, što je utvrđeno naknadnom proverom ili da su nakon izdavanja licence nastupile okolnosti usled kojih je medijator prestao da ispunjava uslove za izdavanje licence, odnosno ako je medijator učinio disciplinski prekršaj propisan Zakonom, usled koga je stranama u postupku medijacija pričinjena znatna šteta (član 38. stav 1). Prema odredbi člana 38. stav 2. Zakona predlog za oduzimanje licence mogu podneti sud ili drugi organ koji vodi postupak, ministarstvo nadležno za pravosuđe, disciplinska komisija Komore medijatora, kao i strane u spornom odnosu u kome je medijator posredovao kojima, po prirodi stvari, mogu biti poznate okolnosti koje se tiču uslova za oduzimanje licence.

Članom 39. Zakona nadležnost za vođenje postupka licenciranja, obnavljanja licence i oduzimanja licence poverena je Komori medijatora, kao posebnoj strukovnoj organizaciji medijatora, za koju je predviđeno da vrši određena javna ovlašćenja. Pored toga, predviđena je mogućnost da se protiv odluke Komore medijatora kojom je odbijen zahtev za izdavanje i obnavljanje licence, odnosno odluke o oduzimanju licence može voditi upravni spor (član 39. stav 2).

Jedna od novina Zakona jeste i uvođenje javnog Registra medijatora, koji vodi Komora medijatora, a čiji se sadržina i način vođenja bliže uređuju opštim aktom Komore medijatora (član 40. stav 5). U članu 40. stav 3. Zakona predviđeno je da je Registar medijatora javan i da se objavljuje na internet stranici Komore.

Obuka medijatora (čl. 41-43)

Glava sedma Zakona sadrži osnovna pravila kojima se bliže određuju vrste obuke medijatora - osnovna, stalna i specijalizovana obuka (član 41), pravila o utvrđivanju programa obuke (član 42), kao i uslovi i postupak za izdavanje dozvola za sprovođenje programa obuke (tzv. akreditacija) i nadzoru nad sprovođenjem programa obuke (član 43).

U članu 42. Zakona propisano je da programe obuke utvrđuje Komora medijatora, uz pribavljenu saglasnost ministarstva nadležnog za pravosuđe. U članu 43. stav 1. Zakona predviđeno je da programe obuke mogu sprovoditi državni i drugi organi i organizacije, pravna i fizička lica, na osnovu dozvole koju izdaje Komora medijatora po pribavljenoj saglasnosti ministarstva nadležnog za pravosuđe. Takođe, propisano je da će se način utvrđivanja programa obuke, postupak za izdavanje

dozvole za sprovođenje programa obuke, kao i nadzor nad sprovođenjem programa obuke bliže urediti aktima Komore medijatora (član 42. stav 3. i član 43. stav 2). Cilj i smisao ovih odredbi jeste da se obezbedi kvalitetna obuka za medijatore, kao i da se eliminiše svaki vid monopola koji onemogućava razvijanje i realizovanje kvalitetnih programa obuke. Kvalitetnom kontinuiranom obukom medijatora, kroz akreditovane programe obuke, bio bi unapređen kvalitet medijacije, kao posebne delatnosti. Nadzor nad sprovođenjem programa obuke ima za cilj da obezbedi potreban nivo kvaliteta u realizaciji programa obuke za čije je sprovođenje Komora medijatora izdala dozvolu. Pored toga, uspostavljanje sistema osnovne i kontinuirane obuke medijatora, kroz postupak za izdavanje dozvola za sprovođenje programa obuke predstavlja i jedan od neophodnih uslova za funkcionisanje standardizovanog sistema licenciranja, čije se uvođenje Zakonom predviđa. U vezi sa tim, predviđeno je da uverenje o završenoj osnovnoj i specijalizovanoj obuci i pohađanju stalne obuke izdaje lice koje sprovodi obuku, a da Komora medijatora vodi evidenciju izdatih dozvola za sprovođenje programa obuke medijatora, kao i evidenciju izdatih uverenja o završenoj obuci (član 43. st. 3. do 5).

Disciplinska odgovornost medijatora (čl. 44-51)

U Glavi osmoj Zakona uređuje se disciplinska odgovornost medijatora, disciplinski prekršaji, disciplinske kazne i disciplinski postupak. Medijator disciplinski odgovara ako u obavljanju poslova medijacije krši odredbe ovog i drugih zakona, Etičkog kodeksa i drugih akata Komore (član 44. stav 1).

Članom 45. Zakona propisano je da medijator čini disciplinski prekršaj, između ostalog: ako povredi obavezu čuvanja tajnosti podataka u postupku medijacije, ne posreduje na neutralan način i bez predrasuda u pogledu strana i spornog odnosa, nameće stranama rešenje, daje obećanja i pravne savete ili garantuje određeni rezultat postupka i dr. Disciplinske kazne su: pismena opomena i novčana kazna u iznosu od 10.000 do 100.000 dinara (član 46).

Članom 47. Zakona propisano je da disciplinski postupak pokreće i vodi Komora medijatora, a disciplinski organi su disciplinski tužilac i disciplinska komisija, čiji se nadležnost, način izbora, mandat i način odlučivanja bliže uređuju Statutom Komore.

Disciplinski postupak pokreće se na predlog disciplinskog tužioca koji on podnosi na osnovu prijave koju može podneti sud ili drugi organ koji vodi postupak, ministarstvo nadležno za pravosuđe, strane u spornom odnosu, kao i drugi organi Komore medijatora, u skladu sa Statutom Komore (član 50. st. 1-3). U članu 50. stav 4. Zakona predviđeno je da disciplinski postupak vodi disciplinska komisija, a odluka discipline komisije u tom postupku je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor (član 50. stav 7). U samom disciplinskom postupku medijatoru mora biti omogućeno da se upozna sa predmetom kao i da, neposredno ili preko punomoćnika, odgovori na navode iz predloga disciplinskog tužioca (čl. 50. stav 5).

U skladu sa odredbom člana 38. Zakona, kojom se uređuje pitanje oduzimanja licence medijatoru, članom 51. Zakona predviđeno je da disciplinska komisija može, kada je disciplinskim prekršajem stranama u postupku medijacije pričinjena znatna šteta, pored odluke kojom je izrekla disciplinsku kaznu, podneti i predlog Komori medijatora za oduzimanje licence medijatoru.

Komora medijatora (čl. 52-58)

Jedna od bitnih novina Zakona ogleda se u tom što se njime predviđa osnivanje Komore medijatora, kao nezavisne, profesionalne organizacije medijatora, koja ima svojstvo pravnog lica, sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim zakonom i statutom Komore. Zakonom je predviđeno da Komora ima sedište u

Beogradu, ali da mogu biti osnovana i odeljenja Komore u drugim mestima u Republici Srbiji. Radi stvaranja što boljih uslova za unapređenje medijatorske prakse, predviđeno je da se u Komoru udružuju medijatori upisani u Registar medijatora. Zakonom je predviđeno da se na organizaciju i rad Komore medijatora primenjuju propisi o udruženjima, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (član 52).

Poslovi koje Komora medijatora obavlja razvrstani su u dve grupe: povereni poslovi, koje Komora medijatora obavlja kao javna ovlašćenja i ostali poslovi. U poverene poslove svrstan je čitav niz poslova koji su vezani za postupak licenciranja i izdavanja dozvola za sprovođenje programa obuke, izdavanja uverenja o završenoj obuci, vođenje Registra medijatora i evidencija propisanih zakonom, vođenje disciplinskog postupka i dr. (član 54). U pogledu vršenja ovih poslova, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, osim ako Zakonom nije drugačije određeno. Ostali poslovi Komore medijatora obuhvataju poslove koji se obavljaju u cilju zaštite profesionalnih interesa članova i unapređenja kvaliteta prakse medijacije (član 53).

Članom 55. stav 1. Zakona propisano je Komora medijatora donosi Statut i druga opšta akta kojima uređuje organizaciju i poslovanje Komore, vrstu, sastav način izbora i delokrug organa Komore, kao i druga pitanja od značaja za rad Komore. U stavu 3. istog člana Zakona predviđeno da saglasnost na Statut Komore medijatora, u delu u kojem se uređuje način vršenja poverenih javnih ovlašćenja, daje ministarstvo nadležno za pravosuđe.

Čl. 56. i 57. Zakona uređeni su organizacija i finansiranje rada Komore medijatora. Organe Komore su skupština, izvršni odbor, nadzorni odbor, predsednik Komore, disciplinska komisija i disciplinski tužilac, kao i drugi organi predviđeni Statutom Komore (član 56). Uzimajući u obzir načine finansiranja komorskog sistema u drugim oblastima, članom 57. Zakona predviđeno je da se sredstva za rad Komore medijatora obezbeđuju iz članarina i upisnina članova Komore, prihoda ostvarenih izdavanjem i obnavljanjem licenci, prihoda ostvarenih izdavačkom delatnošću, donacija i drugih izvora.

Po ugledu na rešenja koja postoje u vezi sa drugim komorskim sistemima, članom 58. Zakona određeno je da nadzor nad radom Komore medijatora vrši ministarstvo nadležno za pravosuđe, u skladu sa zakonom koji uređuje državnu upravu, kao i dužnost Komore medijatora da Ministarstvu svake godine podnosi izveštaj o radu koji sadrži opštu ocenu o radu medijatora i razvoju medijacije, kao i predlog mera za unapređenje primene medijacije.

Prelazne i završne odredbe (čl. 59-63)

U okviru prelaznih i završnih odredbi, članom 59. Zakona propisano je da lica koja su se do stupanja na snagu ovog zakona nalazila na spiskovima medijatora koje vode nadležni sudovi ili na spisku medijatora Centra za medijaciju, kao i lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona završila odgovarajući program obuke za medijatore koji odgovara zahtevima važećeg Pravilnika o programu obuke za posrednika, nemaju obavezu da ponovo pohađaju osnovnu obuku za medijatora propisanu ovim zakonom.

U članu 60. Zakona uređen je postupak i rokovi osnivanje i početak rada Komore medijatora, kao i rokovi za donošenje akata Komore. Propisani rokovi treba da obezbede, u minimalnom vremenskom periodu od stupanja na snagu Zakona, ostvarivanje najvažnijih pretpostavki za efikasan početak rada Komore medijatora.

Za donošenje podzakonskih akata, iz nadležnosti Ministarstva pravde, koji su neophodni za sprovođenje Zakona, predviđen je rok od 120 dana od dana stupanja na snagu Zakona (član 61).

Polazeći od toga da je za adekvatnu primenu pojedinih odredbi Zakona od značaja ispunjenje svih preduslova koji se prevashodno tiču početka rada Komore medijatora, predviđeno je da Zakon stupi na snagu osmog dana od dana objavljivanja, a da se primenjuje posle isteka 120 dana od dana stupanja na snagu (čl. 63).

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije.